

Voortgangsrapportage
Programma Vernieuwing Toezicht

Inleiding

Deze rapportage beschrijft de resultaten en activiteiten die in het kader van het programma Vernieuwing Toezicht binnen de toezichtdomeinen en de rijksinspecties hebben plaatsgevonden.

Eind 2006 werd in antwoord op de motie-Aptroot het programma Eenduidig Toezicht ingesteld, gericht op domeinen waar bedrijven en instellingen onevenredige toezichtlast ondervinden van het rijkstoezicht.¹ De inspecties kregen tegelijk de opdracht om effectiever en efficiënter te worden, met als richtsnoer de 'Kaderstellende visie op toezicht 2005'.² De opgave was toezichtlasten vanuit rijksinspecties in een aantal domeinen met 25% te verminderen, onder andere door vermindering van het aantal inspectiebezoeken. Het programma Eenduidig Toezicht is begin 2008 overgegaan in het programma Vernieuwing Toezicht, dat een bredere opdracht kreeg en onderdeel werd van het programma Vernieuwing Rijksdienst.³ De startbrief Vernieuwing Toezicht is op 26 maart 2008 besproken met de vaste Kamercommissie Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

De bredere opgave voor de gezamenlijke rijksinspecties, verenigd in de Inspectieraad, is *'een inspectieapparaat dat effectief is, professioneel optreedt, tanden laat zien als het nodig is maar geen overbodige last veroorzaakt. Dat gaat gepaard met een inspectieapparaat dat in totaal genomen kleiner is maar met hoogwaardige methoden en deskundigheid de inspectiefuncties vervult.'*

Dit is een gecompliceerde opgave. Veertien rijksinspecties en hun departementen, plus de Douane, zijn erbij betrokken. Het gaat om een grootscheepse modernisering in werkwijzen, die niet alleen ontwikkeld, uitgetoetst en verankerd moet worden, maar ook vorm moet krijgen in onderlinge samenwerkingsverbanden. Die samenwerking betreft in de eerste plaats dus de rijksinspecties, maar het is de bedoeling dat ook andere rijkstoezichthouders en gemeenten, provincies en waterschappen aanhaken. Daarnaast is er een internationale dimensie vanwege de toegenomen internationalisering van het bedrijfsleven en de handelsstromen.

Beknpte gegevens over Vernieuwing Toezicht zijn onlangs naar de Tweede Kamer gezonden als onderdeel van andere voortgangsrapportages.⁴ De voorliggende rapportage is een tussenbalans en beschrijft de koers van het programma en de behaalde resultaten op het vlak van lastenreductie en kwaliteitsverbetering.

Bijlage 1 geeft een overzicht van de uitkomsten van de lastenmetingen. Bijlage 2 geeft inzicht in de resultaten van het programma Vernieuwing Toezicht tot nu toe. Bijlage 3 beschrijft per domein de beoogde verbeteringen, de gerealiseerde maatregelen en de merkbare effecten. Afkortingen worden verklaard in bijlage 4.

1 TK 2006-2007, 29 362 nr. 107.

2 TK 2005-2006, 27 831 nr. 15.

3 TK 2007-2008, 31 201 nr. 25. Zie ook nota VRD § 80-86.

4 Rapportages over programma Regeldruk Bedrijven (TK 2008-2009, 29 515 nr. 269) en over programma Vernieuwing Rijksdienst.

Inhoudsopgave

1. Feiten en koers

- 1.1 Richtinggevende conclusies
- 1.2 Koers van het programma
- 1.3 Opvattingen van de branches

2. Resultaten tot nu toe

- 2.1 Enkele aansprekende resultaten
- 2.2 Lastenreductie
- 2.3 Kwaliteitsverbetering
- 2.4 Juridische implicaties en programma e-Inspecties
- 2.5 Samenwerking met andere toezichthouders

3. Hulp van ...

- 3.1 Ministeries
- 3.2 Andere programma's

Bijlagen

- Bijlage 1. Overzicht uitkomsten metingen toezichtlasten
- Bijlage 2. Overzicht resultaten programma Vernieuwing Toezicht
- Bijlage 3. Resultaten in de domeinen
- Bijlage 4. Afkortingen

1. Feiten en koers

1.1 Richtinggevende conclusies

In overleg met het bedrijfsleven en de publieke instellingen zijn 24 domeinen bepaald waar veel toezicht samenkomt. In 20 daarvan is de toezichtlast onderzocht. In 16 domeinen gebeurde dat met een uitgebreide lastenmeting, in vier andere was een lichtere vorm van bevraging voldoende. In de overige vier domeinen bleek er om uiteenlopende redenen geen behoefte aan een meting van toezichtlasten.

De metingen zijn inmiddels afgerond en geven inzicht in de feitelijke en de beleefde toezichtlasten als gevolg van rijksinspecties. Bovendien maken ze duidelijk hoe bedrijven en instellingen reageren op toezicht vanuit andere instanties, en wat het lasteneffect is van vergunningen. Uit de metingen komen de volgende richtinggevende conclusies naar voren.

Ten eerste zijn opvallende kwantitatieve toezichtlasten vanuit rijksinspecties slechts gevonden in enkele domeinen, zoals de horeca en (grotendeels bepaald door de EU) de vleesketen. De beleving van toezichtlasten wordt in diverse domeinen vooral veroorzaakt door stapeling van korte, niet gecoördineerde controles en het optreden van de inspecteur.

...beleving van toezichtlasten door een stapeling van controles en het optreden van de inspecteur

De tweede conclusie uit de metingen is dat bedrijven en instellingen in bijna alle domeinen behoefte hebben aan kwaliteitsverbeteringen van het toezicht. Die kunnen variëren van betere samenwerking en dienstverlening tot een hardere aanpak van moedwillige overtreeders.

...in alle domeinen behoefte aan kwaliteitsverbetering

De derde conclusie is dat er elf domeinen zijn waar meer dan 70% van het toezicht wordt uitgevoerd door gemeenten, provincies, waterschappen, Douane en/of politie. Medewerking van deze partijen is dus noodzakelijk om in die domeinen het toezicht te kunnen verbeteren en de lasten te verminderen.

...in elf domeinen overwegend toezicht door andere overheden

De vierde conclusie is dat bedrijven in diverse domeinen zich vaak meer ergeren aan processen rond vergunningverlening dan aan het toezicht daarop. Het kan gaan om tijdrovende aanvraagprocedures, lange doorlooptijden, verschillen in aanpak per gemeente of provincie, en omslachtige administratieve verplichtingen zoals registraties.

...vaak ergernis over vergunningverlening

Zie bijlage 1 voor meer informatie over de uitkomsten van de lastenmetingen.

1.2 Koers van het programma

Het programma Vernieuwing Toezicht is gebaseerd op het kabinetsbeleid om bedrijven en instellingen meer vertrouwen te geven. Overigens zijn de maatschappelijke opvattingen over het toezicht voortdurend in beweging: steeds vaker klinkt ook de roep om méér toezicht. De Inspectieraad blijft daarom bij de vernieuwing van het toezicht ook alert op nieuwe risico's, die mogelijk om extra toezicht vragen.

Deze maatschappelijke context vult de resultaten van de lastenmetingen aan, en verklaart waarom het programma zowel koerst op lastenreductie als op kwaliteitsverbetering, samenwerking met andere toezichthouders en bevordering van de naleving.

Deze koers stuurt in ieder van de toezichtdomeinen aan op een toepasselijke combinatie van:

- a) selectiever inspecteren op risico's en harder optreden tegen moedwillige overtreders;
- b) vertrouwen geven aan bedrijven die zich goed aan de regels houden, o.a. door systeemtoezicht;
- c) verhoging van professionaliteit en deskundigheid van de inspecteur, inclusief zijn begrip voor het bedrijfsproces van de gecontroleerde organisatie;
- d) een bedrijf of instelling voorzien van één contactpunt voor de rijksinspecties, op elkaar afgestemde inspectiebezoeken (zo mogelijk van elkaar overgenomen), en één rapportage;
- e) gegevens nog maar één keer opvragen; goede communicatie en toelichting op de regels;
- f) in het Midden- en Kleinbedrijf (MKB) maximaal twee reguliere inspectiebezoeken per jaar vanuit het rijk;
- g) andere overheden stimuleren zich aan te sluiten bij de domeinaanpak;
- h) goede verbinding met regelgeving, beleid, internationale aspecten en strafrecht.

De laatstgenoemde twee punten bevinden zich wat dieper onder het oppervlak van het programma. Ze zijn echter van grote betekenis, en kunnen alleen gerealiseerd worden door medewerking van andere overheden en de ministeries.

De optelsom van deze acties moet in alle domeinen leiden tot verhoging van de toezichtkwaliteit, en in een aantal domeinen bovendien tot 25% minder last en irritatie door het rijkstoezicht.⁵ Die vermindering van toezichtlasten is met name relevant in de volgende vijf domeinen: *horeca, recreatie, wegvervoer, land- en tuinbouw en vleesketen*. Dit heeft te maken met het feit dat vooral kleinere bedrijven toezichtlast directer voelen (horeca en land- en tuinbouw), met het grote aantal verschillende toezichthouders zoals bij recreatie en wegvervoer, of een combinatie hiervan. De toezichtlast in de vleesketen wordt weliswaar vooral bepaald door EU-bepalingen maar is in absolute zin (bijna € 60 miljoen per jaar) zeer groot waarbij iedere mogelijke reductie voor de sector van belang is.

In alle overige domeinen wordt door verminderde inzet vanwege de taakstelling ook een reductie van toezichtlasten bereikt, maar richt de aandacht zich meer op de kwalitatieve aspecten van toezicht, zoals hierboven genoemd.

Vooruitblik 2009 en 2010

Veelal is met de brancheorganisaties van de benoemde domeinen afgesproken welke verbeteringen in het toezicht gerealiseerd worden. Deze eindbeelden worden opgenomen in het werkprogramma Inspectieraad 2009-2010, dat begin 2009 naar de Tweede Kamer wordt gezonden. Onderdeel van het werkprogramma is het zogenaamde 'dashboard' dat voor een domein inzicht geeft in de kwantitatieve reductie van toezichtlasten, de ervaren lasten en eveneens inzicht geeft in de verandering van inspectietijd per bedrijf, rekening houdend met het naleefgedrag van bedrijven. De uitkomsten van dit dashboard worden voor de bovengenoemde vijf domeinen gepresenteerd in de volgende voortgangsrapportage Vernieuwing Toezicht (voorjaar 2009).

1.3 Opvattingen van de branches

Voor ieder domein is een andere combinatie nodig van kwaliteitsverbetering en lastenvermindering. Daarbij zijn er behoorlijke verschillen tussen de wensen van het MKB, de grote bedrijven en de publieke instellingen.

Branches met veel MKB-bedrijven, zoals de horeca, hebben over het algemeen vooral behoefte aan bundeling van controles, betere communicatie en een inspecteur die ook kan uitleggen wat de regels in de praktijk betekenen. Een ondernemer krijgt liever een leerzaam bezoek van een uur dan een bezoek van 20 minuten waar alleen maar een checklist wordt afgewerkt. Ook vermindering van gemeentelijke toezichtlast staat hoog op de wensenlijst van het MKB. De hier

⁵ TK 2007-2008, 31 201 nr. 25.

bedoelde branches onderschrijven de koers die de Inspectieraad voor de vernieuwing van het toezicht heeft uitgezet.

Grotere bedrijven hechten over het algemeen aan andere elementen. Representatief daarvoor is de mening van de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie (VNCI). Die noemt het programma Vernieuwing Toezicht *“een goede aanzet voor vermindering van toezichtlast en verbetering van kwaliteit. Een vermindering van het aantal inspecties is geen doel op zich, maar zal uiteindelijk een nevenresultaat zijn van de verbeteringen in kwaliteit en efficiency. Belangrijker zijn systeemtoezicht en deskundige inspectieteams, want door die efficiëntie zal het bedrijf minder tijd kwijt zijn aan de inspecties en krijgt het meer vertrouwen. De VNCI hecht grote waarde aan actieve betrokkenheid van het Openbaar Ministerie (OM) bij de invoering van systeemtoezicht, zodat het principe van vertrouwen geven door de hele overheid wordt uitgedragen. De bedrijven zelf merken de ontwikkelingen nog niet allemaal, omdat een en ander zich nog in een vroeg stadium bevindt. De branche vraagt zich wel af of de overheid deze vernieuwingsoperatie lang genoeg zal volhouden om de beoogde resultaten te halen. Verder blijft het voor bedrijven lastig dat het toezicht sterk kan verschillen per provincie en per gemeente. Plaatselijke belangen en autonomie zijn soms meer bepalend dan het landelijke of zelfs het Europese belang. Een gelijk speelveld moet worden gewaarborgd. Als er nadeel ontstaat door de manier waarop de overheid het toezicht heeft georganiseerd, kan dat een groot effect hebben. De chemie heeft per slot van rekening een omzet van ruim € 50 miljard per jaar.”*

Het toezicht op publieke instellingen, zoals ziekenhuizen, onderscheidt zich van toezicht op bedrijven doordat het primair gericht is op de kwaliteit van de publieke dienstverlening. Overigens wordt hier ook toezicht gehouden op de naleving van algemene regels (zoals arbeidsomstandigheden, milieu, bouw). De gewenste veranderingen in het toezicht spitsen zich toe op verhoging van kwaliteit en effectiviteit, onder meer door samenwerking. Reductie van toezichtlast is hier geen doel op zich, al zal samenwerking tevens leiden tot vermindering van onnodige toezichtlasten.

Het maatwerk waar al deze branches om vragen komt tot uiting in de eerder genoemde eindbeelden per domein.

2. Resultaten tot nu toe

Op alle aspecten waar de branches verbetering wensen zijn resultaten bereikt. Er zijn veel innovatieve methoden en samenwerkingsverbanden opgezet en uitgetoet in pilotprojecten. Met het verder toepassen van deze vernieuwingen zullen de effecten breder merkbaar worden. Vernieuwing van het toezicht bestaat immers niet alleen uit eenmalige verbeteracties, maar vooral uit structurele veranderingen van werkwijze bij een groot aantal organisaties. Bijlage 2 geeft een overzicht van de resultaten van de opdracht Vernieuwing Toezicht tot en met 2008.

Dit hoofdstuk begint met een kleine dwarsdoorsnede van resultaten, en spitst zich daarna toe op de voornaamste aandachtsgebieden van het programma: lastenreductie, kwaliteitsverbetering, juridische implicaties en programma e-Inspecties, en samenwerking met andere toezichthouders. Resultaten en effecten per domein zijn meer gedetailleerd beschreven in bijlage 3.

2.1 Enkele aansprekende resultaten

Het programma Vernieuwing Toezicht heeft inmiddels een aantal in het oog springende resultaten bereikt:

- Het doel om MKB-bedrijven maximaal twee keer per jaar regulier te controleren vanuit de rijksinspecties is bereikt. In veel gevallen is dat zelfs minder dan één keer per jaar.
- De beoogde reductie van toezichtlast in de horeca is gerealiseerd.

Inspectieraad

- In het domein delfstofwinning zijn de beoogde verbeteringen bereikt. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) fungeert tot tevredenheid van de branche als integraal toezichthouder voor mijnbouwwerken op land en op zee, mede namens andere inspecties.
- Ook in het domein railvervoer en het domein rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn zodanige resultaten geboekt, dat ze niet langer beschouwd hoeven te worden als domeinen met een vernieuwingsopgave.
- Er is een gezamenlijke website met toezichtinformatie voor bedrijven, instellingen en burgers in 13 domeinen. De uitbouw van een centraal aanspreekpunt voor de bedrijven (front office) is uitgevoerd in de domeinen die daaraan behoefte hadden.
- De Inspectieraad heeft een gezamenlijke methode ontwikkeld om te peilen hoe bedrijven en instellingen het toezicht ervaren. De methode is getest bij de IGZ (Inspectie voor de Gezondheidszorg) en de IvhO (Inspectie van het Onderwijs) en zal vanaf 2009 verder worden ontwikkeld en ingezet.
- De Inspectieraad heeft daarnaast het meerjarenprogramma 'Effecten van toezicht' vastgesteld, dat in 2009 en volgende jaren wordt uitgevoerd.
- In de havens van Rotterdam en Amsterdam is het toezicht op de scheepslading en op het schip zodanig gebundeld, dat er geen dubbele controles meer plaatsvinden en een schip niet onnodig lang hoeft stil te liggen.
- Na een proef met systeemtoezicht door de VROM-inspectie (VI) en de provincie Zeeland heeft de provincie de chemische industrie uitgenodigd om een convenant te sluiten voor systeemtoezicht. Ook Noord-Brabant wil deze aanpak volgen.
- De Arbeidsinspectie (AI) heeft arbobrochures gemaakt voor 30 branches (en 25 in voorbereiding). Ruim eenderde van de werkgevers voert alleen al door de brochure verbeteringen door.
- Vijf inspecties hebben hun toezicht op lokale en regionale voorzieningen gebundeld waarbij de jeugdige centraal staat (Integraal Toezicht Jeugdzaken).
- Via het programma Vernieuwing Rijksdienst komt € 24,5 miljoen beschikbaar voor het onderdeel e-Inspecties van programma Vernieuwing Toezicht, en de inspecties vullen dat aan met een vergelijkbaar bedrag. Gegevensuitwisseling tussen toezichthouders is tenslotte een fundamentele voorwaarde voor verdere samenwerking.
- Het gedachtengoed van Vernieuwing Toezicht verspreidt zich ook buiten de aangewezen domeinen. Daardoor stijgt de kwaliteit en daalt de last binnen de hele actieradius van de rijksinspecties. Zo heeft de IvhO de bevraginglast bij vooral basisscholen gehalveerd; voor goed presterende en risicoloze scholen is de reductie zelfs 80 tot 95%.

Meer informatie over deze voorbeelden staat verderop in dit hoofdstuk en in bijlage 3.

2.2 Lastenreductie

MKB-bedrijven krijgen inmiddels maximaal twee keer per jaar een regulier bezoek vanuit de rijksinspecties. In veel gevallen is dat zelfs minder dan één **...MKB bedrijven krijgen maximaal twee reguliere controles per jaar** keer per jaar. Hieronder volgen enkele voorbeelden van lastenreductie in het MKB en andere domeinen.

De rijksinspecties hebben in de *horeca* de beoogde reductie van toezichtlast gerealiseerd. Bedrijven die zich goed aan de regels houden, krijgen nog maar één jaarlijkse inspectie vanuit het rijk, mede doordat de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) taken heeft gebundeld en een controletaak van de AI heeft overgenomen. Wel is er tijdelijk meer toezicht voor exploitanten die zich niet aan het rookverbod houden. Irritaties zullen verminderen door betere afstemming van voorgenomen inspectiebezoeken met waterleidingbedrijven (legionella), Verispect (gokautomaten) en Buma/Stemra (muziekrechten).

In de *land- en tuinbouw* en in de *vleesketen* (diervoederbedrijven) houdt het rijk inmiddels nog maar twee reguliere inspecties per jaar, dankzij taakoverdracht tussen VWA en de Algemene

Inspectie Dienst LNV (AID) en door afstemming van controlebezoeken door de AID. Daarmee is de hinderlijke stapeling van controles sterk verminderd. Pluimveehouders met een integraal kwaliteitsbeheersysteem krijgen minder controleurs van AID, VWA of Stichting Controlebureau voor Pluimvee, Eieren en Eiproducten (CPE) op hun bedrijf.

Ook in het *wegvervoer* nemen de irritaties af doordat de toezichthouders via het inspectieloket meer samenwerken en hun controles beter afstemmen.

In de *recreatie* (attractieparken) is het aantal inspectiebezoeken gereduceerd door bundeling van diverse VWA-controles in één inspectiebezoek. De VWA baseert het aantal inspecties vanaf 2009 op de mate waarin deze bedrijven zich aan de regels houden.

Verder is in de *delfstoffenbranche* een flinke reductie bereikt in de administratieve lasten rond technische beschikkingen voor offshore gebruik en lozing van chemicaliën. Deze vergunningen golden voor een jaar, maar voortaan geeft SodM ze uit voor een periode van drie jaar. Bovendien is het één gebundelde vergunning per bedrijf.

De fusie (afronding 2011) tussen VWA, AID en de Plantenziektenkundige Dienst (PD) zal een stevige verankering geven van de modernisering en lastenreductie die deze inspecties al op gang gebracht hebben.

De verdere vermindering van toezichtlasten komt mede tot stand door toenemende samenwerking tussen inspecties, en krijgt een extra impuls door de personele reductie van 20% die het kabinet heeft opgelegd aan de rijksinspecties. Al met al ligt de reductie van toezichtlasten op koers.

Overigens betekent de grotere nadruk op risicogericht toezicht dat er meer toezicht komt op risicovolle bedrijven en op bedrijven die zich niet goed aan de regels houden.

2.3 Kwaliteitsverbetering

Terwijl lastenreductie in de meeste domeinen geen dominante factor is, is wel in alle domeinen behoefte aan kwaliteitsverbetering van het toezicht. Onder die algemene noemer vallen zowel eenmalige verbeteracties als vernieuwingen die structureel bij de rijksinspecties ingebed moeten worden.

Tot nu toe zijn de volgende kwaliteitsverbeteringen gerealiseerd of in gang gezet (zie voor kwantificering van de resultaten bijlage 2 en voor specificatie van de resultaten per domein bijlage 3).

Selectiever

Grotere selectiviteit komt in verschillende inspecties tot stand door een risicogerichte benadering, die steeds meer wordt ingevoerd. In veel domeinen hebben bedrijven daar behoefte aan, soms speciaal omdat ze last hebben van 'free riders' die oneerlijk concurreren en de reputatie van de hele branche beschadigen. De VWA slaat in enkele sectoren de goed nalevende bedrijven een jaar over, en zorgt voor intensieve inspectie en harde handhaving bij bedrijven met een permanent risico of onvoldoende naleving. In de komende jaren wordt deze aanpak uitgebreid naar alle sectoren van de VWA.

... bedrijven met permanent risico of onvoldoende naleving krijgen intensieve inspectie en harde handhaving

Meer selectiviteit vergt een goede risicoanalyse, en die wordt inmiddels in diverse domeinen toegepast. Aan de basis van een risicoanalyse ligt de overheidsperceptie van risico's. De Inspectie Verkeer en Waterstaat (IVW) heeft onderzocht hoe burgers risico's beleven en wat ze verwachten van het toezicht. Burgers blijken ook rekening te houden met de verwachte effecten, vooral van ongevallen en incidenten. De IVW zal daarmee voortaan rekening houden, ook in de communicatie.

Meer vertrouwen

De rijksinspecties gaan meer vanuit vertrouwen handelen. Dat kan bijvoorbeeld door systeemtoezicht. Als bedrijven een kwaliteitssysteem hebben dat ook de naleving borgt van de toepasselijke wet- en regelgeving, en als blijkt dat ze de regels inderdaad goed nakomen, kan de inspectie besluiten om het toezicht overwegend te richten op het systeem en minder fysieke controles uit te voeren. Bedrijven zijn hier enthousiast over, want de toezichtlasten gaan omlaag. Tegelijk stijgt de naleving, en kunnen de inspecties zich meer richten op bedrijven en instellingen die niet hun verantwoordelijkheid nemen.

Veel inspecties passen een vorm van systeemtoezicht toe. Voor de *chemische en afvalverwerkende industrie* heeft de VI een internet-checklist. Daarmee kan een bedrijf nagaan in hoeverre het eigen kwaliteitssysteem ook de naleving van wettelijke voorschriften bewaakt ('compliance management'), en of systeemtoezicht mogelijk is. De VI heeft systeemtoezicht o.a. uitgeprobeerd in een proef met de provincie Zeeland en de AI. De provincie heeft de industrie daarna uitgenodigd om een convenant te sluiten voor compliance management en systeemtoezicht, en gaat het provinciale beleid hierop aanpassen. Noord-Brabant wil deze aanpak ook gaan volgen. De methode blijkt zich te lenen voor ruimere toepassing in de chemie, en wellicht ook in andere sectoren met vergelijkbare bedrijven die hun naleving van de regels zelf voldoende bewaken. Er liggen kansen om de checklist te integreren met de milieuzorgnorm ISO 14001 wat betreft normstelling en auditing. Verder is er overleg met het OM over de mogelijkheid dat een bedrijf waarop systeemtoezicht wordt uitgeoefend, niet bestraft wordt als het kleine overtredingen zelf ontdekt en oplost.

Niet alle branches zijn echter volwassen genoeg voor een vermindering van het toezicht. Zo heeft de AI geconstateerd dat de regels bij *asbestverwijdering* massaal worden overtreden, ondanks een systeem van certificering. Over het algemeen worden de risico's sterk onderschat. De inspectie gaat meer samenwerken met certificerende instellingen en gemeenten, en wil dat branche-organisaties onderling nauwer gaan samenwerken.

...regels bij asbest massaal overtreden ondanks systeem van certificering

Meer professionaliteit

Alle inspecties hebben opleidingsprogramma's voor vergroting van professioneel vakmatig handelen van inspecteurs. Het gaat om zaken als eenduidige methodische en transparante werkwijze, informatiedeling en samenwerking, en tevens om professionele gelijkwaardige contacten met geïnspecteerden. In aanvulling daarop heeft de Inspectieraad een opleidingsprogramma ingesteld met basisopleidingen en specifieke opleidingen. Deze gemeenschappelijke scholing versterkt de onderlinge samenwerking tussen inspectiediensten.

...inspecties leiden professioneel handelende inspecteurs op

Innovaties die in de domeinen worden ontwikkeld kunnen vervolgens een plaats krijgen in de werkwijze van de inspecties. Aparte aandacht is nodig voor de mentaliteit en houding om vertrouwen te geven, en om meer met andere organisaties samen te werken en informatie te delen. Ter ondersteuning van die mentaliteitsverandering heeft de Inspectieraad een programma opgezet om de inspecteurs bewust te maken wat de nieuwe uitgangspunten betekenen voor de werkpraktijk. Daartoe zijn themabijeenkomsten en workshops georganiseerd. In een aantal domeinen (*wegvervoer, ziekenhuizen, land- en tuinbouw*) worden pilots opgezet om te experimenteren met een andere werkwijze. Het programma bevordert ook dat inspecties en domeinen bij (cultuur)veranderingstrajecten beter gebruik maken van elkaars ervaringen en expertise.

Een voorbeeld van merkbare verbetering op dit vlak betreft de *gehandicaptenzorg*. Zorginstellingen bleken vooral behoefte te hebben aan een meer begripvolle houding van inspecteurs van buiten de IGZ. De AI heeft daarom haar inspectieproject gehandicaptenzorg in 2007 op dit punt sterk verbeterd. De branche is heel tevreden over het verloop: "*De nieuwe*

opstelling van de inspecteurs en hun tips, adviezen en bereidheid om mee te denken naar oplossingen hebben geleid tot constructieve gesprekken waar instellingen mee verder kunnen.”

Eén contactpunt, afstemming en taakoverdracht

De Inspectieraad heeft een gezamenlijke website ontwikkeld met toezichtinformatie voor bedrijven, instellingen en burgers (www.inspectieloket.nl) in aanvulling op de afzonderlijke websites van de inspecties. Die sites worden de komende periode steeds verder afgestemd met de generieke website zodat ze als één geheel doorzoekbaar worden. Door deze afstemming is één gezicht en één aanspreekpunt ontstaan op gebied van toezichtinformatie voor bedrijven en instellingen in 14 domeinen.

De uitbouw van een centraal aanspreekpunt voor de bedrijven (front office) is uitgevoerd in de domeinen die daaraan behoefte hadden. Niet alle domeinen hebben echter behoefte aan een front office. Van buiten naar binnen geredeneerd hoort bij een front office ook een back office: een coördinatiepunt voor de deelnemende organisaties, zodat bijvoorbeeld inspectieprogramma's per domein tot stand kunnen komen. Zo'n afstemming vindt inmiddels plaats in veel domeinen, waaronder *horeca, land- en tuinbouw, binnenvaart, Schiphol, wegvervoer en zeehavens*. In het verlengde hiervan werken inspecties in steeds meer domeinen met gezamenlijke jaarplannen.

...niet alle domeinen hebben behoefte aan één front office

Samenwerking tussen inspecties beperkt zich niet tot de 24 domeinen en tot de rijksinspecties. Zo wordt bij het toezicht op zee in Kustwacht-verband samengewerkt door o.a. IVW, AID, Douane, Korps landelijke politiediensten (KLPD), Agentschap Telecom (AT), marechaussee en marine. In de sector wellness trekken VWA en IGZ samen op. Bij het toezicht op geneeskundige hulpverlening bij ongevallen zijn dat IGZ en Inspectie Openbare orde en Veiligheid (IOOV) en bij luchtvaartterreinen AT en Rijkswaterstaat.

Vooraf kleinere bedrijven vragen vaak om generalistische inspecteurs, die ook controles doen buiten hun eigenlijke vakgebied, zodat de toezichtlast en de stapeling van toezicht verminderen. Die mogelijkheden zijn er zeker en worden in verschillende domeinen toegepast, maar er zijn wel grenzen. Een inspecteur kan namelijk niet overal verstand van hebben, en bedrijven hebben ook behoefte aan een deskundige inspecteur. Inspecties houden rekening met dit dilemma bij hun keuze voor het type samenwerking. Datzelfde geldt voor een onbedoeld effect van samenwerking: massaliteit. Als bv. de politie, KLPD, de Douane, AI en brandweer samen optrekken, kan ook een reguliere controle overkomen als een inval met groot machtsvertoon.

...gezamenlijke controle kan overkomen als een inval met groot machtsvertoon

Een belangrijke bouwsteen om het toezicht efficiënter te maken en de lasten te reduceren is taakoverdracht. De meest uitgebreide taakoverdracht is gerealiseerd in het domein *delfstoffen*. SodM voert een aantal controles uit namens de VI, de AI en de VWA, en oefent daarnaast controles uit als onderaannemer van de IVW. Verder hebben de AI en VWA diverse taken aan elkaar overgedragen, zoals in de *horeca* en in de *bouw*. In het *veevoervoer* zijn er geen aparte controles meer voor mens en dier, doordat de ruim elfduizend controles op rij- en rusttijden zijn overgedragen van de IVW naar de AID. In de *zeehavens* hebben de VI en de AI controles op schepen (als vaartuig) overgedragen aan de IVW. Generalistische IVW-inspecteurs vervullen een zogenaamde huisartsenrol en betrekken zo nodig de specialisten van de VI en de AI. De IVW op zijn beurt bereidt de overdracht voor van taken naar de Havenmeester; taakoverdracht hoeft zich dus niet te beperken tot rijksinspecties onderling.

Gegevens één keer opvragen, goede communicatie

In diverse domeinen ontstaat een bundeling van informatiestromen. Zo loopt er in Noord-Brabant een pilot bij 50 bedrijven in de *vleesketen*. De VWA, AID, VI, AI, provincies, gemeenten en waterschappen halen bij meerdere bedrijven in één keer de digitale informatie op. De analyse (electronic data processing (EDP)) is mede bepalend voor de keuze van bedrijven waar de

controles zullen plaatsvinden. Voordat de toezichthouders het bedrijf bezoeken, beschikken ze dus al over de gewenste toezichtinformatie, en dat maakt inspectiebezoeken sneller en gericht.

De AID werkt al geruime tijd met het Digitaal Dossier (zie verder onder § 2.4 bij programma e-Inspecties). Controleurs hebben hiermee op hun laptop historische, administratieve en controlegegevens gebundeld beschikbaar, zodat zij bij controle volledig op de hoogte zijn van de actuele gegevens van het te controleren bedrijf en hun controle efficiënt uit kunnen voeren.

Bedrijven hebben vaak behoefte aan nalevingshulp: uitleg over de regels of over de toepassing daarvan in hun branche. Brancheorganisaties en overheden proberen hieraan tegemoet te komen. Ook inspecties passen allerlei vormen van nalevingshulp toe. Niet alleen als service in antwoord op een behoefte, maar ook omdat die hulp vaak effectief is om de naleving te bevorderen, zelfs als er niet direct een inspectie op volgt. Als hulpmiddelen zijn er brochures, instructiefilms of informatiebijeenkomsten met de branche (voor en na thematische inspecties). Verder stellen ondernemers het op prijs als ze iets leren van een inspectiebezoek. Daarom geven inspecteurs ter plaatse zo mogelijk tips over manieren om bepaalde overtredingen in het vervolg te voorkomen. In de horeca komt een proef met zelfevaluatie voor beginnende ondernemers, gevolgd door een startbezoek van de VWA.

Wat de nalevingsbereidheid van bedrijven mogelijk ook gaat vergroten is het *on line* publiceren van de inspectieresultaten. De VWA doet daar momenteel proeven mee, IWI kent deze praktijk al. Voor GGD'en is zelfs wettelijk bepaald inspectieresultaten in de kinderopvang te publiceren. De IVW en de IvHO publiceren in ieder geval hun toezichtarrangementen vooraf op de website.

Diverse inspecties werken aan verbetering van hun communicatie met bedrijven en instellingen. Zo heeft de VWA een nieuw onderdeel op de website over veilig ondernemen, en worden standaardonderdelen van brieven herschreven en controleurs getraind in duidelijk taalgebruik. De IVW heeft een aantal moeilijk begrijpelijke formulieren vereenvoudigd. De AID bespreekt op regionale klantenpanels hoe de controles worden ervaren en welke verbeteringen mogelijk zijn.

2.4 Juridische implicaties en programma e-Inspecties

Juridische implicaties

Samenwerking tussen rijksinspecties lijkt soms te stuiten op wettelijke belemmeringen, in het bijzonder rond de uitwisseling van gegevens en de overdracht van taken. Een interdepartementale werkgroep heeft geconstateerd dat er voor structurele gegevensuitwisseling inderdaad hindernissen bestaan, maar dat die niet opgeruimd kunnen worden door een algemene toezichtwet. Enerzijds door de veelheid van situaties (gegevensverwerking, bevoegdheden, sancties, rechtsbescherming), anderzijds door de interferentie van uiteenlopende belangen en de daarbij horende regelcomplexen. Een andere mogelijke oplossing: een wet op de gegevensverwerking tussen toezichthouders, blijkt geen toegevoegde waarde te hebben. De meest praktische en effectieve manier om samenwerking tussen toezichthouders in domeinen en ketens mogelijk te maken is de aanpassing van specifieke wetgeving. De werkgroep heeft daarvoor een modelregeling ontwikkeld.

Aangezien taakoverdracht en gegevensuitwisseling een grote rol spelen bij de samenwerking in veel domeinen, heeft de Inspectieraad de beleidsdepartementen gevraagd om spoedige aanpassing van alle specifieke regelgeving op beide onderdelen. De minister van Justitie heeft het kabinetsstandpunt over het rapport van de werkgroep onlangs naar de Tweede Kamer gezonden.⁶

Overigens zijn er ook andere dan juridische problemen om tot samenwerking te komen. Een daarvan is het aspect van de ministeriële verantwoordelijkheid. Soms wordt die namelijk

⁶ TK 2008-2009, 31 700 VI, nr. 70.

zo strikt opgevat, dat er belemmeringen optreden bij de gegevensuitwisseling, taakoverdracht of gemeenschappelijke risicoanalyse.

...ministeriële
verantwoordelijkheid soms te
strikt opgevat

Programma e-Inspecties

Een wezenlijke voorwaarde voor samenwerking, vermindering van toezichtlast en verhoging van effectiviteit is gegevensuitwisseling. Daarbij gaat het niet alleen om juridische randvoorwaarden, maar ook om technische hulpmiddelen. Een essentieel onderdeel van programma Vernieuwing Toezicht is dan ook het programma e-Inspecties, dat generieke ICT-applicaties ontwikkelt voor de rijksinspecties. Via het programma Vernieuwing Rijksdienst is hiervoor € 24,5 miljoen beschikbaar gesteld; daarnaast investeren de inspecties een vergelijkbaar bedrag uit eigen middelen.

Rapporten van de Algemene Rekenkamer over de problemen met ICT-programma's bij de overheid zijn voor de Inspectieraad aanleiding geweest om de sturing van e-Inspecties extra aandacht te geven. Er wordt een sterker accent gelegd op goede voorbereiding, realisering in kleine overzichtelijke projectstappen, realistische planningen, verbinding van het programma met de inspecties, een goede risicobeheersing, en regelmatige herbeoordeling. De Inspectieraad heeft een aparte programmadirecteur aangesteld voor e-Inspecties.

In het voorjaar 2008 heeft de Inspectieraad een onderzoek laten doen naar de aansluiting tussen e-Inspecties en de bedrijfsmatige behoeften binnen de inspecties. Dit leidde tot het besluit om de pilotfase voor het Digitaal Dossier en de Gemeenschappelijke Inspectieruimte(GIR) af te ronden en te sturen op de oplevering van productierijpe versies. Het *Digitaal Dossier* is een virtueel dossier waarin inspecteurs informatie over inspectieobjecten op elk moment vanuit diverse bronnen van verschillende organisaties kunnen raadplegen. Het speelt in op de gedachte dat de overheid als een geheel handhaaft en niet als afzonderlijke inspecties.

...in de Gemeenschappelijke
Inspectieruimte gezamenlijke
waarnemingen en bevindingen

In de *GIR* kunnen inspecteurs gezamenlijk waarnemingen en bevindingen uitwerken en inzien, met het doel te komen tot een geïntegreerde rapportage van verschillende inspecties. Begin 2009 starten de eerste implementatietrajecten voor deze voorzieningen. Zoals gezegd investeren de inspecties zelf ook veel in ICT, zodat bovengenoemde generieke applicaties ingepast kunnen worden in hun eigen bedrijfssystemen en gegevensverzamelingen.

Het ministerie van EZ ontwikkelt het Nieuw Handels Register dat onderdeel uitmaakt van het stelsel van basisregistraties. Hierdoor wordt de kwaliteit van de overheidsdienstverlening vergroot. In het Nationaal Uitvoerings Programma Dienstverlening en e-overheid zijn er afspraken gemaakt over planning en producten met betrekking tot zowel het Nieuw Handels Register als andere basisregistraties en voorzieningen. Eventuele knelpunten worden geagendeerd in de bestuurlijke regiegroep Dienstverlening e-overheid.

2.5 Samenwerking met andere toezichthouders

Andere overheden

Zoals gezegd in § 1.1 blijkt uit de toezichtlastmetingen dat lokale toezichthouders een opvallend grote rol spelen. Daarom zet de Inspectieraad krachtig in op samenwerking met gemeenten en provincies. De raad heeft een specifiek programma opgezet voor samenwerking tussen rijksinspecties en gemeenten dat zich vooral richt op de typische MKB-domeinen: horeca, recreatie, land- en tuinbouw, kinderopvang en de (kleinere) industriële bedrijven zoals bouw, hout, metaal en de vleessector (slachterijen). Een maatwerkbenadering is geboden.

Het rijk is beslist niet de enige die zijn toezicht aan het vernieuwen is. Veel gemeenten en provincies zijn daar ook mee bezig. Een van de gemeenten die voorop loopt is Enschede. Daar

zijn tegenwoordig minder regels, minder controles en minder zwaar aangezette brieven. Het naleefgedrag is gegroeid, daarom wordt de inspecteur meer adviseur. Controles worden efficiënter, instanties werken meer samen. Enschede is betrokken bij pilots van de AI in de bouwnijverheid en in de metaal- en de houtverwerkende industrie.

...een van de gemeenten die voorop loopt is Enschede

Inmiddels lopen er vanuit het programma Vernieuwing Toezicht pilots in de *horeca* (3 gemeenten), *bouw, hout en industrie* (4), *recreatie* (4), *land- en tuinbouw* (6 gemeenten plus andere overheden), *kinderopvang* (5 gemeenten) en *vleesketen* (20 Oost-Brabantse gemeenten). Doel is een meer selectieve benadering van bedrijven in een gemeente. Startpunt in de samenwerking is het uitwisselen van toezichtervaringen met de bedrijven waar zowel de rijksinspecties als de gemeentelijke toezichthouders komen: welke bedrijven houden zich goed aan de regels en welke minder. Daarnaast houden inspecteurs hun ogen en oren open voor informatie waar een andere toezichthouder iets aan heeft. Zo melden gemeentelijke inspecteurs in Enschede risicovolle situaties rond arbeidsomstandigheden aan de AI. Bij het toezicht op de *land- en tuinbouw* zoekt de AID met haar samenwerkingspartners (gemeenten, waterschappen, milieudiensten, provincie) naar mogelijkheden om minder last te veroorzaken en efficiënter en effectiever te werken. Daar wordt ook geëxperimenteerd met het overnemen van elkaars controles (nadat in een eerdere fase van de pilots gezamenlijk werd gecontroleerd). In Zwolle en Delft zijn inspecteurs gezamenlijk op pad gegaan in de *horeca* en bij *evenementen*. Deze selectievere aanpak is positief voor alle partijen. De toezichthouders kunnen gericht capaciteit inzetten op risico-objecten, en bedrijven die zich goed aan de regels houden worden 'beloond' met minder toezicht.

De samenwerkingspilots waren aanvankelijk vooral gericht op de 90 gemeenten die zich bij de Interbestuurlijke Taskforce Regeldruk Gemeenten (Taskforce Wallage) hadden aangemeld als pioniergemeente voor vermindering van regeldruk en verbetering van dienstverlening. Zo'n samenwerking vergt veel aandacht en capaciteit van alle partijen, zeker als het aankomt op verankering in bijvoorbeeld een convenant. Daarom heeft de Inspectieraad voorlopig prioriteit gegeven aan een beperkt aantal domeinen (*horeca, kleine industrie en recreatie*). Samenwerking wordt vooral gezocht met grotere gemeenten die hun toezicht voldoende hebben geprofessionaliseerd (risicogericht toezicht, goede interne coördinatie). Verder is de Inspectieraad in gesprek met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) over het bredere samenwerkingsperspectief met gemeenten.

Ook met provincies en waterschappen ontstaan allianties. Provincies zijn als belangrijkste toezichthouder in de *chemie* en de *afvalverwerking* betrokken bij diverse samenwerkingspilots. Daarnaast zijn ze een grote partij in het toezicht op bedrijven die werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen, op grond van het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO). Provincies werken daarin samen met drie rijksinspecties: VI, AI en SodM. Het rijk heeft kwaliteitskaders opgesteld, en provincies zoeken elkaar op om de BRZO-handhaving voldoende kwaliteit te geven. Verder krijgt een bundeling in vier regionale uitvoeringsorganisaties gestalte, waarin de provincies samenwerken met de brandweer, de AI, de VI en het SodM. De samenwerking begint met BRZO-taken en zal daarna uitgebreid worden met aspecten als milieu en arbeidsomstandigheden. Zo kan de samenwerking in het domein chemie op termijn convergeren met de samenwerking voor BRZO, aangezien diverse bedrijven onder beide noemers vallen.

De provincie Limburg coördineert het toezicht op het bedrijventerrein Chemelot (54 *chemische bedrijven*). Andere toezichthouders zijn de AI, VI, de gemeente en het waterschap. De afstemming van werkzaamheden verloopt via een loket dat bemensd en gefaciliteerd wordt door de provincie. Deze werkwijze heeft de toezichtlast verminderd met 16%.

Toezi chthouders bij het rijk

De Inspectieraad werkt eveneens samen met grote rijksorganisaties in het toezicht en de handhaving, zoals de Douane, KLPD en het OM. Juist als inspecties meer vertrouwen geven aan bedrijven die zich goed aan de regels houden, is de rijksoverheid gebaat bij eenduidigheid.

Zo voert de Douane de coördinatie van controles op scheepsladingen in de *zeehavens*. De IVW, VWA, VI, PD en zeehavenpolitie sluiten zich daarbij aan. Dit voorkomt nodeloos los van elkaar staande controles op goederen van buiten de EU. De partners werken aan informatie-uitwisseling, gezamenlijke inspectieprogramma's, coördinatie van inspecties en gezamenlijke risicoanalyse. Daarnaast heeft de Douane met 11 departementen afspraken gemaakt over afstemming van het toezicht en worden gezamenlijke handhavingssystemen gemaakt. De Douane vervult een generalistische rol en schakelt zo nodig de specialistische inspecties in.

Op *Schiphol* is de samenwerking met de Douane bij controles op vrachtgoederen vastgelegd in een nieuw convenant. De inkleding van producten en dieren is versneld door de overeenkomst over gezamenlijk gebruik en onderhoud van het veterinaire grenscontrolesysteem en Plantkeur.

In de Westlandse *tuinbouw* werkt de AI samen met de Belastingdienst, Vreemdelingenpolitie, UWV en gemeenten in controles op illegale arbeid en fraude met werk en uitkeringen.

Bij het toezicht op de *telecommunicatie* wisselt het Agentschap Telecom (AT) gegevens uit met onder meer het Kadaster en de OPTA, en wordt bij handhaving gebruik gemaakt van rapporten van KLPD en zeehavenpolitie.

3. Hulp van ...

Inspanningen van diverse partijen buiten de Inspectieraad helpen de voorwaarden scheppen voor verdere vernieuwing van het toezicht en de reductie van toezichtlast.

3.1 Ministeries

Vernieuwing van toezicht en het realiseren van merkbare verbeteringen kunnen niet door de rijksinspecties alléén worden gerealiseerd. In bepaalde gevallen is aanpassing van regelgeving en/of beleid nodig. Het SG-overleg bespreekt in dit verband begin 2009 beleidsdiscussies die door de Inspectieraad zijn voorgedragen. Ook de Europese Commissie heeft aandacht voor de verlichting van regeldruk. Dat versterkt de lidstaten en dus de Nederlandse departementen in deze lijn, en schept daarmee ruimte voor het realiseren van de doelen van het programma Vernieuwing Toezicht. Hieronder enkele voorbeelden van voorwaardenscheppende acties vanuit de departementen.

Het ministerie van Justitie levert via het Expertisecentrum Rechtspleging en Rechtshandhaving (ERR) diverse handvatten voor toezichthouders bij rijk en andere overheden. Zoals de methode van risicogericht programmatisch handhaven en de ID-game (spelsimulatie ter verbetering van samenwerking tussen beleid en toezicht). Justitie voert ook wetenschappelijke studies uit, zoals het onderzoeksprogramma Handhaven en gedrag.

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) decentraliseert het toezicht op naleving van de Drank- en Horecawet (bv. leeftijdsgrenzen van alcoholverkoop) naar gemeenten. Er loopt een praktijkproef in 15 gemeenten en het wijzigingsvoorstel gaat waarschijnlijk in het medio 2009 naar de Tweede Kamer. Verder pakt VWS de lastendruk voor professionals in de gezondheid aan, samen met BZK.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) heeft onlangs naar aanleiding van het advies van de commissie Herziening Handhavingssysteem VROM-

regelgeving (Commissie Mans) uiteengezet dat het kabinet voorstander is van regionale omgevingsdiensten.⁷ Zulke diensten kunnen ook goed helpen om de doelen van Vernieuwing Toezicht verder uit te breiden naar decentrale overheden. Dezelfde brief bevestigt dat het interbestuurlijk toezicht door VROM sterk versoepeld zal worden en gedecentraliseerd naar de provincies, mits de gemeentelijke uitvoering een adequate kwaliteit heeft. Ook andere decentralisatie van taken naar gemeenten en invoering van de Wabo maken deel uit van het eindbeeld dat het kabinet heeft van het stelsel van toezicht en handhaving van VROM-wetgeving. Het transitieprogramma 'Werk in uitvoering' bewaakt de samenhang tussen de elementen van de stelselherziening. De ontwikkelingen en vervolgacties die vanuit Vernieuwing Toezicht met name in de domeinen Chemie en Afval plaatsvinden en de follow up van de kabinetsreactie op het advies van de Commissie Mans - die in een bottom up proces vorm krijgt - zullen goed op elkaar worden aangesloten.

Verder werkt VROM aan herijking van de regelgeving, o.a. om de regelreflex na incidenten te beteugelen.⁸

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) heeft de beleving van de regeldruk bij docenten laten onderzoeken. Die blijkt vooral te komen door teveel formulieren en onduidelijke uitleg van nut en noodzaak van de regels. Daar gaat OCW samen met het onderwijsveld en met BZK aan werken, en neemt regels onder de loep die irriteren en niet nuttig worden geacht.⁹

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft met een algemene regeling het pad gebaad voor taakoverdracht en uitwisseling van gegevens. Deze regeling kan als voorbeeld dienen voor andere departementen.

3.2 Andere programma's

Het programma Vernieuwing Toezicht kent inhoudelijke raakvlakken met diverse andere rijksprogramma's, die raken eveneens deel uitmaken van het meeromvattende programma Vernieuwing Rijksdienst (VRD). Krachtenbundeling kan een vliegwiel zijn voor gemeenschappelijke doelen, zoals samenwerking met andere overheden en samenwerking met de departementen. Van inhoudelijke samenhang is veelal sprake bij programma's die vermindering van regeldruk en administratieve lasten beogen: programma Regeldruk Bedrijven (EZ/ Financiën) en programma Regeldruk burgers, professionals en overheden (BZK). Overkoepelende aansturing van de drie genoemde programma's vindt plaats in het SG-overleg Regeldruk, waar de voorzitter van de Inspectieraad deel van uit maakt.

De meeste samenwerking is er met het programma Regeldruk Bedrijven. Zo is er een gezamenlijk onderzoek naar regeldruk rond grote evenementen (samen met Utrecht, Eindhoven, Zoetermeer en Leiden). Verbeteringen zijn mogelijk door verandering van regelgeving, vereenvoudiging van de aanvraag van vergunningen, effectieve samenwerking tussen toezichthouders en landelijke eenduidigheid. Inspectieraad en Regiegroep Regeldruk werken ook samen in het project Nalevingshulp. Een ander gemeenschappelijk thema is certificering, als manier om vertrouwen te geven en lasten te reduceren. De Inspectieraad bekijkt tevens of branches daarmee wel verantwoord omgaan (zie hierboven in § 2.3). De voorzitter van de Inspectieraad maakt deel van uit van de commissie Regeldruk Bedrijven onder leiding van de heer Wientjes, voorzitter VNO-NCW.

Het programma Regeldruk burgers brengt in beeld welke knelpunten professionals in de zorg en het onderwijs ervaren. De aanpak is complementair aan de acties vanuit Vernieuwing Toezicht op instellingsniveau (o.a. domein ziekenhuizen). Verder heeft het programma handvatten gemaakt om formulieren begrijpelijker te maken, en die worden ook door inspectiediensten gebruikt.

⁷ TK 2008-2009, 22 343, nr. 215.

⁸ TK 2008-2009, 29 383, nr. 117.

⁹ Brief van 6 oktober 2008.

BZK coördineert ook het kabinetsbeleid voor vereenvoudiging van het interbestuurlijke toezicht.¹⁰ Dit beleid is gebaseerd op het advies van de commissie Oosting en sluit aan bij het streven van het kabinet naar een verder gaande decentralisatie en versterking van de gemeentelijke autonomie. Uitgangspunten zijn vermindering van interbestuurlijke toezichtlast en stapeling van toezicht, en vergroting van de kwaliteit van en het vertrouwen in de taakuitoefening door decentrale overheden. De gekozen aanpak richt zich onder meer op herijking van het generieke instrumentarium en afschaffing van specifieke interbestuurlijke toezichtbevoegdheden. Verder krijgen de provincies een belangrijker rol bij het interbestuurlijke toezicht. Dat vergt van hen de ontwikkeling van expertise om te kunnen adviseren over de behartiging van medebewindstaken door gemeenten, een taak die tot nu toe bij de rijksinspecties ligt. BZK zal in samenspraak met de Inspectieraad en het IPO onderzoeken of en op welke wijze de inspecties daarbij een rol kunnen spelen, evenals bij de ontwikkeling en versterking van de horizontale toezichtfunctie op decentraal niveau.

Het programma Slim geregeld, goed verbonden (ministerie van Economische Zaken (EZ)) werkt aan knelpunten in de keten van overheidsbemoedening met bedrijven. Diverse casussen, bv. rubber/kunststof en zeehavens, sluiten aan bij de inspectiedomeinen en bij acties rond nalevingshulp. Er is overleg bij de keuze en inrichting van nieuwe casussen.

De nota 'Vertrouwen in wetgeving' (Justitie) schetst een programma met een integraal wetgevingsbeleid.¹¹ Daarin wordt onder meer een Integraal Afwegingskader beleid en wetgeving ontwikkeld, waarvan een integrale toets op uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid onderdeel uitmaakt. Het afwegingskader integreert de vele bestaande toetsen, saneert overlappingsen en bevordert een tijdige en eenduidige interactie tussen beleid en uitvoering c.q. toezicht.

Het project Relatie beleid en uitvoering ontwikkelt een advies aan het SG-overleg. De voornaamste aspecten zijn: meer armslag in de uitvoering en het toezicht, minder drukte in de aansturing, betere informatieuitwisseling met het beleid en betere borging van politieke verantwoordelijkheid. Op verzoek van de Inspectieraad is de aanvankelijke actieradius uitgebreid naar toezicht. De raad neemt deel aan de interdepartementale stuurgroep en aan de werkgroep.

¹⁰ TK 2007-2008, 31 200 VII, nr. 61.

¹¹ TK 2008-2009, 31 731, nr. 1.

Inspectieraad

Bijlage 1: Overzicht uitkomsten metingen toezichtlasten

Dit schema geeft een samenvatting van de uitkomsten van toezichtlastmetingen in 16 domeinen. Zie verder voor de toelichting op de tabel en op de methode.

Domein	Aantal bedrijven	Gem. aantal inspecties per bedrijf/per jaar	Aantal inspectiediensten/ grootste toezichthouder	AL rijks- inspecties € x1000	AL overige toezichthouders € x1000	Opmerkingen bedrijven/instellingen	Last door vergun- ning
Voedsel en waren							
Horeca	41.383	3,5	12 (gemeente)	1.660	3.306	Afstemming, overdracht inspecties, proportionaliteit en rapportage	X
Land- en tuinbouw	115.237	3	7 (gemeente en waterschap)	2.995	15.425	Deskundigheid en leereffect belangrijk. Proportionaliteit.	
Vleesketen ¹²	1.874	16	42 (VWA)	59.062	nihil	Eén loket gewenst voor informatie over wetten en regelgeving	
Recreatie	dagrecreatie	322	21 (gemeente)	318	1.074	Stapeling inspectiebezoeken, gebrek uniformiteit, overlap.	X
	evenementen	100	19 (gemeente)	11	420	Bundeling inspectiebezoeken, uniformiteit, overlap.	X
groepsaccommodaties	850	2,9	19 (gemeente)	33	199	Te veel inspecties, te veel verschillen tussen inspecteurs, overlap.	X
kampeerterreinen en bungalowparken	3.725	8,5	19 (gemeente)	544	2.283	Te veel inspecties, te veel verschillen tussen inspecteurs, overlap.	X
Levensmiddelen (retail)	4.500	1,9 ¹³	10 (gemeente)	72	228	Minder kleine inspecties, meer formuleaanpak zoals door VWA	X
Transport							
Schiphol (8 uiteenlopende bedrijven niet generaliseerbaar)	8		16 (IVW)		3.033	Samenloop inspecties, leereffect, rapportage	
Wegvervoer	goederen	12.000	19 (Douane)	2.618	16.882	Onvoldoende afstemming, verkorten duur inspecties (stilstand), rapportage.	
	personen	550	15 (IVW)	268	133	Duur inspectie, rapportage.	
	taxi's	5.200	15 (Belastingdienst)	432	1.503	Duur inspectie, rapportage.	
Vervoer over water			14 (Douane)	6.630	11.312	Betere afstemming, rekening houdend met bedrijfsprocessen	

¹² Dit betreft toezicht op slachterijen.

¹³ Dit betreft alleen supermarkten.

Inspectieraad

Domein	Aantal bedrijven	Gem. aantal inspecties per bedrijf/per jaar	Aantal inspectiediensten/ grootste toezichthouder	AL rijksinspecties € x1000	AL overige toezichthouders € x1000	Opmerkingen bedrijven/instellingen	Last door vergunning
Industrie							
Chemie	grote bedrijven	18	22 (provincie)	691	5.394	Proportionaliteit, systeemtoezicht, uniformiteit, deskundigheid	
	kleine bedrijven	1,3	4 (gemeente)	714	1.336	Deskundigheid gemeentelijke inspecteurs	X
Afval		16	22 (provincie)	194	6.434	Proportionaliteit, bestrijden freeriders, systeemtoezicht, uniformiteit	X
	Metaal¹⁴	21.800	8 (gemeente)	1.148	5.232	Ervaren last belangrijker dan kwantitatieve last. Proportionaliteit, te weinig advisering.	X
Nucleair	10	25,4	15 (VI)	233	55 ¹⁵	Kwaliteit terugkoppeling, verschillen tussen inspecteurs	
Publieke domeinen							
Ziekenhuizen	97	36	19 (IGZ)	10.959	4.113	Overlap (legionella), onbekendheid van ziekenhuisprocessen (niet-IGZ), minder papieren inspecties	X
Zorginstellingen	2.400	5	5 (IGZ)	2.501	366	Overlap (legionella), onvoldoende afstemming	
Sanctietoepassing	207	3,8	12 (IST)		2.400 ¹⁶	Onvoldoende afstemming, positief over gezamenlijke inspecties	
Kinderopvang	4.220	2,2	8 (GGD)	90	3.358	Afstemming, deskundigheid, minder papieren inspecties	

Toelichting op de kolommen

Het aantal bedrijven (2e kolom) dat voor de steekproef is gedefinieerd. In enkele gevallen is later de definitie van de branche verruimd (Afval 3000 bedrijven). Kolom 5 en 6 geven een schatting in euro's (x1000) van de kwantitatieve toezichtlast, respectievelijk door rijksinspecties en andere toezichthouders, waarbij overige toezichthouders inclusief de administratieve lasten door Douane en Belastingdienst is. Zie ook onderstaand staafdiagram. De voorlaatste kolom geeft de belangrijkste opmerkingen weer uit de ervaren lasten: waar hebben bedrijven last van of behoefte aan, bijvoorbeeld t.a.v. werkwijze, onderlinge afstemming van bezoeken, deskundigheid, leereffect of rapportage. In de laatste kolom is aangegeven wanneer er tevens significante last door vergunningen wordt ervaren.

¹⁴ De domeinen bouwrijverheid, houtverwerkende industrie en overige industrie hebben naar verwachting eenzelfde verdeling van administratieve lasten als het domein metaal.

¹⁵ Dit is exclusief € 366.000 toezichtlasten door internationale inspecties (IAE, Euratom).

¹⁶ Dit betreft de AL van zowel de Rijksinspecties als de overige toezichthouders.

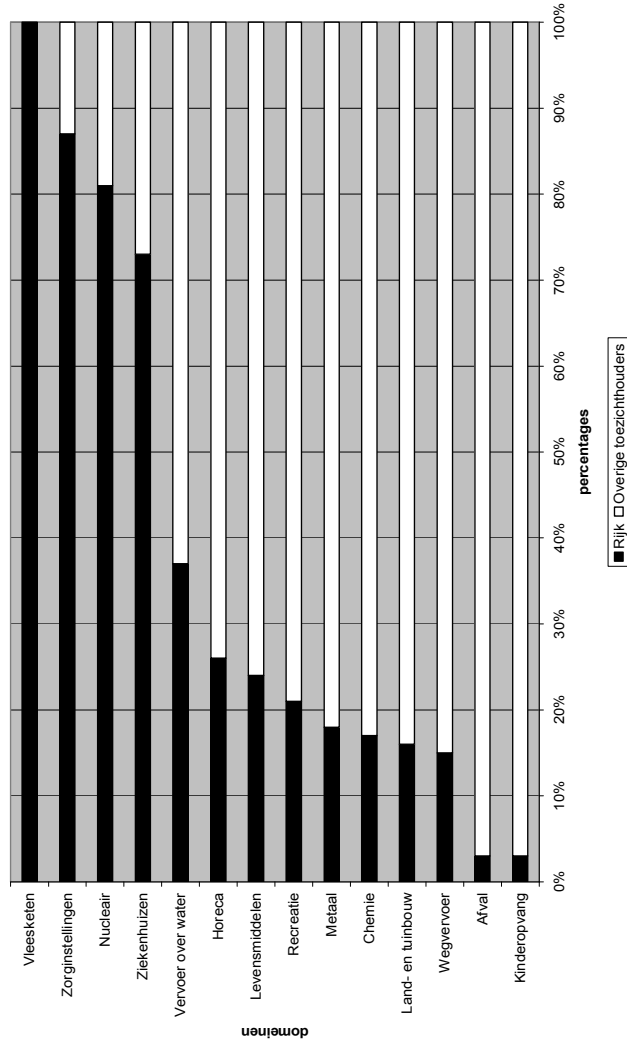
Inspectieraad

Toelichting op de methode van lastenmeting

De methode voor meting van de toezichtlasten, ontwikkeld in samenwerking met de interdepartementale programmadirectie Administratieve lasten (Ipal), maakt eenduidig zichtbaar hoe groot de administratieve lasten en de ervaren lasten van toezicht zijn. Administratieve lasten zijn de kosten – uitgedrukt in tijd en geld – die bedrijven en instellingen moeten maken om te voldoen aan de informatieverplichtingen die voortkomen uit inspecties. Bedrijven ervaren inspecties echter niet alleen als belastend in termen van tijd en geld. Daarom is de methodiek speciaal ontwikkeld om ook de ervaren toezichtlasten te meten. Deze kunnen liggen op het vlak van werkwijze, afstemming met andere inspectiediensten, deskundigheid, helderheid van communicatie, terugkoppeling van bevindingen, adviesvaardigheid, en proportionaliteit van optreden. De metingen herleiden de toezichtlasten naar de betrokken overheidsorganisaties binnen het rijk, de gemeente, de provincie en het waterschap. Het toezicht dat de vele (semi) private organisaties uitvoeren in opdracht van de overheid is buiten beschouwing gebleven. Iedere lastenmeting had een begeleidingscommissie, waarin brancheorganisaties vertegenwoordigd waren.

Verhouding toezichtlasten rijksinspecties en andere toezichthouders

Zoals uit bovenstaand schema blijkt, zijn er veel domeinen waar niet de rijksinspecties maar overige toezichthouders (gemeenten, provincies, Belastingdienst of Douane) de grootste toezichthouder zijn.

Bijlage 2. Overzicht resultaten programma Vernieuwing Toezicht

Bijgaand overzicht geeft de resultaten tot en met 2008 binnen domeinen en programma's van doelen van het programma Vernieuwing Toezicht. Opgemerkt dient te worden dat het experimenteren in pilots - bijvoorbeeld met systeemtoezicht - ook is meegeteld.

Zie bijlage 3, onder gerealiseerde maatregelen, voor nadere informatie over de behaalde resultaten per domein.

Opdracht Vernieuwing Toezicht	Behaalde resultaten tot en met 2008
a) <u>Selectiever</u> inspecteren en <u>harder optreden</u>	Gezamenlijke risicoanalyses worden in 9 domeinen toegepast.
b) <u>Vertrouwen</u> geven, o.a. door <u>systeemtoezicht</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Rijksinspecties handelen meer vanuit vertrouwen, in 7 domeinen wordt systeemtoezicht toegepast, al dan niet in pilots. • Bedrijven zijn enthousiast want de toezichtlasten gaan omlaag en de naleving stijgt.
c) <u>Vergroting professionaliteit</u> en <u>deskundigheid</u> inspecteur	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectieraad voert het programma Cultuur uit ter ondersteuning van mentaliteitsverandering en houding om vertrouwen te geven, met andere organisaties samen te werken en informatie te delen. • Alle rijksinspecties hebben opleidingsprogramma's voor vergroting professionaliteit. • Inspectieraad voert in aanvulling daarop het programma Opleidingen uit met verschillende opleidingen.
d) <u>Eén contactpunt</u> voor rijksinspecties voor bedrijven en instellingen, afgestemde inspectiebezoeken, zo mogelijk taakoverdracht en één rapportage	<ul style="list-style-type: none"> • In aanvulling op afzonderlijke websites van inspecties heeft de Inspectieraad een gezamenlijke website ontwikkeld. • In 14 domeinen is er sprake van één loket. • Bij 7 domeinen is sprake van afgestemde inspectiebezoeken. • 7 domeinen hebben gezamenlijke jaarplannen opgesteld. • Bij 4 domeinen is sprake van taakoverdracht. • Bij 1 domein wordt gewerkt met één gezamenlijke rapportage.
e) Gegevens <u>één keer opvragen</u> , goede <u>communicatie</u> en <u>toelichting</u> op regels	<ul style="list-style-type: none"> • Diverse domeinen werken met een bundeling van informatiestromen, bijvoorbeeld in de vleesketen. • Inspecties passen allerlei vormen van nalevingshulp toe. • Diverse inspecties werken aan verbetering communicatie. • Programma e-Inspecties ontwikkelt ICT-applicaties voor een efficiënte en effectieve gegevensuitwisseling.
f) In <u>MKB maximall 2 reguliere bezoeken</u> van <u>rijksinspecties</u> per jaar	MKB krijgt maximaal 2 reguliere bezoeken vanuit de rijksinspecties per jaar.
g) <u>Andere overheden</u> stimuleren m.b.t. domeinaanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectieraad heeft programma opgezet voor samenwerking met gemeenten dat zich met name richt op MKB-domeinen. • Binnen 9 domeinen vindt samenwerking met andere overheden plaats.
h) <u>Verbinding met regelgeving, beleid, internationaal en strafrecht</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectieraad participeert in project Relatie beleid en uitvoering. • Inspectieraad heeft een werkgroep EU-dimensie gestart. • Er vindt overleg plaats met het OM over kleine overtredingen in relatie tot systeemtoezicht.

Bijlage 3. Resultaten in domeinen

Inleiding

De opgave van het programma Vernieuwing Toezicht is gericht op domeinen waar veel toezicht samenkomt. Deze domeinen lopen sterk uiteen wat betreft het type en aantal bedrijven, de mate van betrokkenheid van rijks- dan wel gemeentelijke en provinciale inspecteurs, en natuurlijk de gewenste verbeteringen in het toezicht. Daarom worden de maatregelen in ieder domein gebaseerd op de feitelijke situatie.

De raakvlakken tussen de domeinen geven aanleiding om de aanpak te gaan clusteren. Ieder van de vier domeinclusters heeft een eigen karakteristiek.

Het volgende overzicht schetst in hoofdlijnen wat er in een domein aan de hand is, welke maatregelen genomen zijn, welk effecten inmiddels zijn bereikt en welke vervolgacties de rijksinspecties in petto hebben. In het Werkprogramma 2009 Inspectieraad worden voor de domeinen eindbeelden opgenomen met ambities en acties, o.a. gebaseerd op de behoeften van de branche.

Voedsel en waren

1. horeca
2. land- en tuinbouw
3. vleesketen
4. recreatie
5. levensmiddelenhandel

Transport

6. Schiphol
7. wegvervoer
8. vervoer over water
9. railvervoer

Industrie

10. delfstofwinning
11. chemische industrie
12. afvalverwerking
13. bouwnijverheid
14. houtverwerkende industrie
15. metaalindustrie
16. overige industrie
17. nucleaire industrie
18. buisleidingen

Publieke domeinen

19. integraal toezicht jeugd
20. ziekenhuizen
21. zorginstellingen
22. rampenbestrijding en crisisbeheersing
23. sanctietoepassing
24. kinderopvang

Voedsel en waren

Karakteristiek van deze domeinen en ketens

Zeer veel bedrijven, MKB sterk vertegenwoordigd. Veel van het toezicht wordt uitgeoefend door de gemeente. Het toezicht is gericht op de naleving van branchespecifieke regels en algemene regels zoals arbeidsomstandigheden, milieu en bouw.

Veranderopgave

Verbetering van houding, deskundigheid, communicatie en nalevingshulp. Reductie van toezichtlast, o.a. door in het MKB maximaal 2 reguliere inspectiebezoeken per jaar vanuit het rijk.

1. Horeca

Uitkomst meting toezichtlasten

Uit eerdere metingen uitgevoerd in opdracht van VWS en door KHN blijkt dat bedrijven vooral de administratieve lasten van het toezicht als ergerlijk ervaren. Op de voornaamste belevingsfactor (deskundigheid, houding en werkwijze) scoren de afzonderlijke inspecties voldoende tot goed, maar de stapeling van toezicht wordt als een last ervaren. Ongeveer 25% van het toezicht in de horeca wordt uitgeoefend door rijksinspecties; het meeste toezicht komt vanuit de gemeente.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Sinds 1 januari 2007 krijgt de horeca vanuit het rijk één basisinspectie per jaar, uitgevoerd door de VWA mede namens de AI en VI. Het per 1 juli 2008 ingevoerde rookverbod zorgt voor een tijdelijke verstoring van de toezichtlast, met name voor de bedrijven die zich niet aan het verbod houden.
- *Front office en communicatie.* Vanaf begin 2007 is er voor horecaondernemers een frontoffice met centraal telefoonnummer en een website onder www.inspectieloket.nl. In samenwerking met EZ is een branchewijzer tot stand gebracht. Deze bundelt relevante informatie voor de ondernemer over vergunningen, voorschriften en toezicht in de horecabranche.
- *Houding en werkwijze.* Er zijn trainingsprogramma's voor inspecteurs uitgevoerd op het gebied van houding.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* Sinds 2007 maken rijksinspecties VWA, AI en VI gezamenlijk jaarplannen voor de horeca. Bezoeken worden vooraf afgestemd. Het jaarplan 2008 is gebaseerd op een gezamenlijke risicoanalyse opgesteld met alle betrokken rijksinspecties.
- *Samenwerking met andere landelijke toezichthouders.* De rijksinspecties onderzoeken de mogelijkheden hun controles af te stemmen met andere landelijke toezichthouders (o.a. Verispect, BUMA/STEMRA, Belastingdienst, Douane en CBS). Zo vindt er een verkenning met de Belastingdienst plaats (in de regio Maastricht).
- *Samenwerking met andere overheden.* Er lopen samenwerkingspilots met Amsterdam, Delft en Zwolle. Meer gemeenten volgen in 2009. De samenwerking concentreert zich nu nog op startende ondernemers, evenementen en bedrijven die de regels slecht naleven. In 2009 wordt gestart met een aanpak voor bedrijven die goed naleven. VWA en gemeenten zullen deze beoordelingen opnemen in hun inspectieplannen wat betekent dat die eerder worden "overgeslagen". In 2009 wordt de samenwerking gezocht met een groter aantal (grotere) gemeenten, waarbij gebruik wordt gemaakt van het programma Pioniergemeenten Wallage.
- *Taakoverdracht.* Controles van arbeidstijden en arbeidsomstandigheden zijn van de AI overgegaan naar VWA (Stcrt. 8 juni 2007, nr. 108). De primaire verantwoordelijkheid blijft bij de AI en SZW, evenals risicoanalyses, opstellen van projectplannen, handhavingsbeleid en opleggen van een bestuurlijke boete. Bij zo'n 15 gemeentelijke gebieden van diverse omvang is de pilot gestart voor taakoverdracht naar gemeenten. Het betreft toezicht op de leeftijdsgrenzen voor alcohol. De resultaten van de pilots zijn eind 2008 beschikbaar.

Effecten tot nu toe

De kwantitatieve toezichtlast door rijksinspecties is sinds 2007 verminderd met ruim 25%. De branchevereniging Koninklijk Horeca Nederland is tevreden over de resultaten, ook op het gebied van houding en werkwijze, maar ziet uit naar vergelijkbare resultaten bij meer gemeentelijke toezichthouders.

Vervolg

Verdere merkbare resultaten zullen vooral behaald worden door acties binnen het gemeentelijke toezicht en door samenwerking met gemeenten.

2. Land- en tuinbouw

Uitkomst meting toezichtlasten

In dit domein worden de kwantitatieve lasten van het toezicht niet als hoog beschouwd. Belangrijker zijn de wensen tot verbetering van het toezicht, bv. door betere terugmelding van controle-uitkomsten. Ongeveer 29% van het toezicht in de land- en tuinbouw wordt uitgeoefend door rijksinspecties; het meeste toezicht komt vanuit de decentrale overheden.

Gerealiseerde maatregelen en effecten

- *Aantal inspectiebezoeken.* Sinds 1 januari 2007 krijgt de land- en tuinbouw vanuit het rijk gemiddeld maximaal twee reguliere inspecties per jaar.
- *Front office en communicatie.* Er is een front office voor dit domein, met centraal telefoonnummer en een website onder www.inspectieloket.nl.
- *Houding en werkwijze.* De toezichthouders in dit domein hebben hun eigen trajecten voor cultuurverandering, met kernbegrippen als 'toezicht vanuit vertrouwen' en de ontwikkeling van nalevingshulp. De AID gaat daarnaast ook controle-uitkomsten terugmelden aan de gecontroleerde.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* De AID heeft een 'oog en oor' functie voor de AI, plannings worden op elkaar afgestemd, er wordt gewerkt aan geïntegreerde risicoanalyses.
- *Samenwerking met decentrale overheden.* In 2008 zijn vijf regionale pilots gestart met decentrale overheden. Via deze pilots wordt gewerkt aan het gezamenlijk optrekken bij controles, waarbij plannings worden afgestemd, gezamenlijke risicoanalyse wordt gedaan en oog- en oorlijsten voor elkaar worden meegenomen.
- *ICT.* De AID werkt sinds 2006 met een door de organisatie zelf ontwikkeld digitaal dossier. Deze ICT-voorziening heeft model gestaan voor de generieke ICT-voorziening die in 2009 breder wordt ingevoerd.

Effecten tot nu toe

Ondernemers die zijn gecontroleerd in een pilotproject geven aan de nieuwe manier van werken een verbetering te vinden: duidelijker en sneller. Zij geven aan dat het tijdswinst oplevert, naast verbeterde transparantie en communicatie.

Vervolg

- *Front office en communicatie.* Er komt meer samenwerking tussen de front office en het LNV-loket (dat informatie geeft over alle voor land- en tuinbouw geldende LNV-regelgeving). Voor het terugmelden van controleresultaten wordt aangesloten bij de internetapplicatie "Mijn Dossier" van de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV. Hier kunnen ondernemers de van hen geregistreerde gegevens inzien, de status van hun aanvragen bekijken en ook de resultaten van bij hen uitgevoerde controles teruglezen.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* De fusie tussen VWA, AID en de Plantenziektkundige Dienst (PD; afronding 2011) moet in dit domein leiden tot efficiënter en effectiever toezicht en minder toezichtlast.
- *Samenwerking met decentrale overheden.* In december 2008 lopen een paar pilots ten einde. Na evaluatie van deze pilots wordt besloten hoe de ervaringen kunnen worden benut voor structurelere vormen van samenwerking. Zo komt het doel dichterbij van gemiddeld maximaal twee overheidsinspecties per jaar, inclusief toezicht door decentrale overheden.

3. Vleesketen

Uitkomst meting toezichtlasten

Met uitzondering van de lasten als gevolg van het (wettelijk voorgeschreven) permanent toezicht binnen de grotere slachterijen, wordt de toezichtlast in kwantitatieve zin (in euro's) als relatief beperkt beschouwd. Daarentegen worden de kwalitatieve lasten van toezicht als hoog ervaren. Het toezicht in

de diverse onderdelen van de vleesketen wordt voor tussen de 74 en 99% uitgeoefend door rijksinspecties.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Bij de diervoederbedrijven is maximaal twee bezoeken per jaar een feit sinds 2007. In de overige vleesindustrie is dit maximum niet aan de orde, aangezien daar sprake is van (semi) permanent toezicht of werkzaamheden op verzoek.
- *Houding en werkwijze.* De afzonderlijke inspecties zijn actief in het trainen van de inspecteurs op een andere houding en werkwijze. In de vleesketen wordt de nieuwe werkwijze en houding inmiddels geïncorporeerd.
- *Samenwerking.* Op het rijksweb wordt informatie over bedrijven uitgewisseld tussen de Rijksinspectiediensten en gemeenten als tussentijdse oplossing voor het komende digitaal dossier.

Effecten tot nu toe

De toezichtlast is verminderd doordat sinds 2007 het aantal bezoeken door rijksinspecties wordt beperkt tot maximaal twee per jaar. De kwaliteit van het toezicht is verbeterd doordat inspecteurs een betere werkwijze hebben en verschillende toezichthouders beter met elkaar communiceren. Bedrijven ervaren minder lasten.

Vervolg

- *Front office en communicatie.* De sector heeft aangegeven geen behoefte te hebben aan een specifieke frontoffice doch wel aan het terugmelding van controleresultaten met name de monsteruitslagen. Voor het terugmelden van controleresultaten wordt aangesloten bij de internetapplicatie "Mijn Dossier" van de Dienst Regelingen van het ministerie van LNV. Hier kunnen ondernemers de van hen geregistreerde gegevens inzien, de status van hun aanvragen bekijken en ook de resultaten van bij hen uitgevoerde controles (rapporten en monsteruitslagen) teruglezen.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* De fusie tussen VWA, AID en PD (afrondding 2011) moet in dit domein leiden tot efficiënter en effectiever toezicht en minder toezichtlast.
- *Samenwerking met decentrale overheden.* In december 2008 loopt een pilot ten einde. Na evaluatie van deze pilot wordt besloten hoe de ervaringen kunnen worden benut voor de nabije toekomst.
- *Innovatie:* In 2008 wordt de eerste stap gezet (analyse van potentie) t.b.v. de digitale koppelingen met bedrijven. In 2009 wordt dit in een pilot toegepast en geëvalueerd. Het betreft hier een directe koppeling tussen de toezichthouders (VWA en VROM) met slachterijen en de (vlees)afvalverwerker Rendac te Son. Deze innovatie wordt gefinancierd door EZ project: *Goed Geregeld Slim Verbonden* en is mede geïnitieerd door het bedrijfsleven die ruim vertegenwoordigd is in de regiegroep de Vleesketen. Bij een wetslagen kan VWA eind 2009 bepalen in welke mate het toezicht structureel kan worden verminderd zonder dat dit gevolgen heeft voor de naleving.

4. Recreatie

Uitkomst meting toezichtlasten

In de recreatie scoren individuele inspecties op zich positief (gemiddeld een 7,5), maar de stapeling van toezicht veroorzaakt veel last. Het toezicht in de diverse subdomeinen dagrecreatie (attractieparken, dierentuinen), groepsaccommodaties; kampeerterrinen en bungalowparken; zwembaden, sauna's en thermen; evenementen, wordt voor tussen de 11 en 48 % uitgeoefend door rijksinspecties. Het meeste toezicht komt vanuit de decentrale overheden (gemeenten en provincies).

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Bedrijven binnen de recreatiebranche krijgen niet meer dan één regulier inspectiebezoek van de VWA.
- *Front office en communicatie.* Brancheorganisaties in het domein recreatie hebben geen behoefte aan een loket. Zij voelen zich zelf verantwoordelijk voor het verstrekken van de juiste informatie aan de ondernemers.
- *Houding en werkwijze.* Dankzij de gezamenlijke risicoanalyse kunnen de inspecties per 2009 worden toegespitst op hoofdzaken. De attractieparken zijn naar de aard van het

inspectieonderwerp door de VWA ondergebracht in risicocategorieën. Systeemtoezicht is gestart door vast te stellen welke attractieparken in het bezit zijn van een kwaliteitssysteem. Daarmee kan worden aangetoond dat men de processen om het nalevingniveau te waarborgen beheerst. Goede bedrijven worden beloond door het verminderen van de inspecties (eens per drie jaar) en bedrijven handelen klachten en incidenten zelfstandig af en brengen de VWA op de hoogte van hun acties.

- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* De VWA stemt de inspecties op productveiligheid, alcohol en tabak en voedselveiligheid op elkaar af. Het met de AI in 2007 afgesloten convenant over het vakantiewerkproject voor de horeca, geldt waar nodig ook voor de recreatieondernemers. De gezamenlijke risicoanalyses van de rijkstoezichthouders zijn gereed voor alle subdomeinen. Rijksinspecties en de brancheorganisatie hebben gezamenlijk de gewenste gedragingen van de ondernemers in kaart gebracht. Tevens is de ernst van het niet naleven van deze gedragingen bepaald en de kans op niet naleven bepaald. Deze analyse is de basis voor selectiever toezicht.
- *Samenwerking met andere overheden.* Er is een pilot met vier gemeenten in gang gezet voor wat betreft attractieparken. Hierbij worden de mogelijkheden voor het implementeren van systeemtoezicht vanuit gemeenten verkend.
- *Taakoverdracht.* Waar mogelijk vindt taakoverdracht plaats. Als de deskundigheid niet kan worden overgedragen worden inspecties gecombineerd of wordt een specifiek onderwerp niet meegenomen in de inspectie. Uit de risicoanalyses is gebleken dat het domein attractieparken voor de AI (met uitzondering van vakantiewerk) en VI geen prioriteit zijn. Daarnaast bleek na onderzoek dat overdracht van het toezicht op de legionella niet zinvol is.

Effecten tot nu toe

De branche van attractieparken is enthousiast over het nieuwe toezichtsmodel van de VWA. Ook de deelname van diverse brancheorganisaties aan de risicoanalyses wordt als positief ervaren. De individuele ondernemer zal vooral meer effect ervaren wanneer de decentrale overheden hun toezichtlasten weten te verminderen.

Vervolg

- Per 2009 stemmen de AI, VI, AID en VWA structureel het toezicht af waardoor goede ondernemers maximaal eenmaal vanuit de rijksinspecties geïnspecteerd worden (tenzij anders afgesproken met de branche).
- Brancheorganisaties willen ondernemers informeren over de geldende regels, en vragen rijksinspecties om gegevens voor de ontwikkeling van informatiebladen, branchewijzers, arbocatalogi.
- *Er komt een gezamenlijke interventiestrategie op dierentuinen, kleine verblijfsaccommodaties en evenementen.*
- *In 2009 wordt in samenwerking met horeca en een aantal gemeenten samenwerking gezocht. De onderwerpen evenementen en campings zullen daar aan de orde komen.*
- In zwembaden is er overlap tussen het provinciaal toezicht en de rijksinspecties. Er zal worden onderzocht of provincies in staat zijn (of gesteld kunnen worden) om een 'oog en oor' functie voor de rijksinspecties te vervullen. Daarin wordt rekening gehouden met een mogelijke verlaging van het aantal verplichte controles in zwembaden van twee naar één maal per jaar.

5. Levensmiddelenhandel

Uitkomst meting toezichtlasten

Najaar 2008 is de toezichtlastmeting in de levensmiddelenhandel (retail) afgerond. De totale kwantitatieve lasten van het toezicht worden niet als hoog beschouwd. Deze lasten variëren van ca. 25 uur per jaar voor de hoofdkantoren, 66 uur voor distributiecentra en ruim twee uur voor een supermarkt. Men heeft meer last van de vele verschillende korte inspecties van de verschillende (10) toezichthouders en controlerende instanties. Van de rijksinspecties neemt VWA 18% van de last voor haar rekening. Lokale toezichthouders nemen het grootste deel van de lasten (57%) voor hun rekening, waarvan de gemeenten met 33% bovenaan staat. De ervaren last richt zich vooral op de planning en werkwijze van de lokale toezichthouders. Daarnaast wordt juist in dit domein, met landelijk werkende bedrijven, de verschillen tussen het gemeentelijk toezicht duidelijk. Sommige gemeenten geven bijvoorbeeld geen prioriteit meer aan het milieutoezicht op supermarkten. Daarnaast ontbreekt eenduidigheid in de toepassing van regels en de uitvoering van het toezicht.

Uit de meting komt naar voren dat de sector veel moeite heeft met de overlap tussen de betaalde (verplichte) keuringen door de private keuringsdiensten SKAL (biologische producten) en CPE (kwaliteit eieren) en die van de VWA. Men wijst op de mogelijkheden voor taakoverdracht. Deze mogelijkheden zijn inmiddels voorgelegd aan de opdrachtgever LNV. Tevens blijkt dat de ondernemers zich meer ergeren aan de lasten door vergunningaanvragen en bijhouden van registraties dan aan lasten van het toezicht.

De levensmiddelenhandel is zeer positief over de formuleaanpak door de VWA. De VWA werkt daarin risicogestuurd en past systeemtoezicht toe. Enkele supermarkten worden steekproefsgewijs gecontroleerd, waaruit kan worden geconcludeerd of de kwaliteitssystemen van het bedrijf goed werken.

Vervolg

Gelet op de toezichtlastmetingen zijn er geen grote veranderingen nodig in het toezicht door de rijksinspecties. Onderzocht wordt of samenwerking tussen VWA en grotere gemeenten rond de formuleaanpak zinvol is. Tevens zal het signaal uit de branche over de lasten rond vergunningverlening worden doorgegeven aan de Regiegroep Regeldruk

Transport

Karakteristiek van deze domeinen

In het wegvervoer en binnenvaart veel MKB, verder vooral grotere bedrijven. Rijksinspecties voeren een beperkt deel van het toezicht uit; belangrijker zijn de Douane en de KLPD. Het toezicht is gericht op de naleving van branchespecifieke regels en algemene regels zoals arbeidsomstandigheden, milieu en bouw.

Veranderopgave

Verbetering van houding, deskundigheid, communicatie en nalevingshulp. Reductie van toezichtlast, o.a. door in het MKB maximaal 2 reguliere inspectiebezoeken per jaar vanuit het rijk.

6 Schiphol

De jaarlijkse administratieve lasten variëren per bedrijf van bijna € 1.000 voor winkels en horeca tot ca € 2,2 miljoen bij grotere vrachtafhandlungsbedrijven. Dit komt door de enorme variëteit in tijdsduur en frequentie van de inspecties. Fysieke inspecties bij de grensbewaking geven de meeste administratieve last. De grenscontroles op binnenkomende en uitgaande goederen zijn door de EU verplicht. Gemiddeld zijn bedrijven positief over de toezichthouders, maar er zijn wel ergernissen: steeds wisselende inspecteurs, uiteenlopende kwaliteit inspectie-uitvoering, verschillende beoordeling van gelijke situaties, onduidelijkheden over het doel van de inspectie.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Bij MKB bedrijven zijn er niet meer dan twee reguliere rijksinspecties per jaar, behoudens de verplichte (inter)nationale controles op safety, security en grensbewaking.
- *Front office en communicatie.* Op 3 juli 2008 is het samenwerkingsverband van toezichthouders formeel geoperationaliseerd en gepresenteerd aan de sector. Het ondersteunende secretariaat heeft een loket, met centraal telefoonnummer en een website onder www.inspectieloket.nl.
- *Houding en werkwijze.* De nieuwe werkwijze en houding van inspecteurs is onderdeel van de verbetermaatregelen. Onder meer op gebied van inspecties beveiliging burgerluchtvaart zijn hier goede kwalitatieve resultaten geboekt.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* Er is een geïntegreerd inspectieprogramma. Een overheidsbrede risicoanalyse op het gebied van veiligheid wordt op dit moment uitgevoerd. Er is een pilot samen met de havendienst van schiphol voor gezamenlijk toezicht op de vliegtuigopstelplaatsen. Samenwerkingsafspraken op het gebied van controle van vrachtgoederen zijn vastgelegd in een vernieuwd ACN convenant. Douane vervult de regiefunctie voor de diverse (rijks)inspectiediensten waaronder IVW, VWA, PD, AID, IGZ, VI.
- *Samenwerking met andere overheden.* Samen met gemeente Haarlemmermeer, provincie Noord-Holland en het Hoogheemraadschap wordt gewerkt aan nauwe samenwerking in de milieuhandhaving o.a. door gegevensuitwisseling en door gemeenschappelijk inspecteren. Vanuit

het LOM structuur vormt het Lokaal Milieuoverleg Schiphol het operationeel afstemmingsoverleg tussen milieu gerelateerde handhavers. Hierin worden de inspectieactiviteiten en risico's onderling afgestemd tussen decentrale en rijkstoezichthouders.

- *Taakoverdracht.* Er zijn aanvullende afspraken omtrent wederzijdse oog- en oorfunctie, vooruitlopend op taakoverdracht tussen (rijks)inspecties onderling en tussen inspecties en Amsterdam Airport Schiphol (Airport Authority). Het gaat hierbij over o.a.: arbeidsomstandigheden, controle verkeersveiligheid, inspecties bodemgebruik, brandveiligheid, gevaarlijke stoffen en controles luchtvracht.

Effecten tot nu toe

Zowel kwalitatief als kwantitatief zijn resultaten geboekt. Zo ervaren bedrijven de inspecties met betrekking tot beveiliging burgerluchtvaart minder als last. Ook zijn tot 25% aan reducties bereikt in de aantallen audits en inspecties op gebied van luchtvaartveiligheid.

Vervolg

Nu het frontoffice operationeel is wordt het eindbeeld voor 2011 aangescherpt en gekoppeld aan concrete resultaten. Deze richten zich op het bereiken van een hogere naleving met minder lasten voor bedrijven. Op gebied van de controles op vrachtgoederen loopt een belangrijk verbetertraject onder regie van Douane. Doordat bedrijven hun eigen verantwoordelijkheid steeds beter kunnen invullen, kunnen de toezichtprocessen aan overheidszijde eenduidiger, minder en efficiënter worden. De logistieke stroom op Schiphol ondervindt zo minder hinder in relatie tot de toenemende EU eisen op controles aan de buitengrens. Ter ondersteuning van dit verbetertraject wordt domeinbreed gewerkt aan een 'catalogus' die per bedrijf inzicht geeft over de geldige vergunningen of erkenningen en de mate waarin het voldoet aan (vooraf) gestelde eisen en genoemde eigen verantwoordelijkheid. Op gebied van milieuhandhaving onderzoekt de gemeente en provincie de wenselijkheid van één omgevingsdienst. Dit sluit aan bij de kabinetsreactie op het advies van de commissie Mans/eindbeeld, die op 3 december 2008 in de Tweede Kamer is besproken.

7. Wegvervoer

Uitkomst meting toezichtlasten

Het wegvervoer is ingedeeld in de subdomeinen goederen- en personenvervoer. Daarnaast wordt onderscheid gemaakt in weg- en bedrijfsinspecties. Binnen het goederenvervoer zijn de meeste inspecties, daar is de toezichtlast in zijn totaliteit het hoogst. Ook zijn er veel verschillende weginspecties binnen dit subdomein. Het toezicht op bussen en taxi's is een stuk lager en daar zijn ook andere partijen werkzaam dan tot nu toe binnen het samenwerkingsverband actief zijn, zoals Belastingdienst en regionale politie. Hier wordt al intensief samengewerkt.

Bedrijven vinden de kwaliteit van inspecties belangrijk, onder meer dat ze er van leren. De kritiek richting overheid richt zich op de veelheid aan verschillende inspecties, het gebrek aan coördinatie en de gehanteerde werkwijze. Wel is men algemeen positief over de inspecties, deze krijgen namelijk een 7,7.

Binnen dit domein wordt de toezichtlast ook veroorzaakt door lagere overheden en dan alleen bij de bedrijfsinspecties. Aangezien dit domein een veelheid aan rijksinspectiediensten kent, is eerst gekozen om hier meer samenwerking te bewerkstelligen, daar wordt ook de 25% vermindering toezichtlast op gericht. Hierbij zijn de weginspecties het eerste speerpunt. In de loop van 2009 zal bij bedrijfsinspecties een eerste samenwerking met een paar gemeenten worden opgepakt, om ook daar toezichtlastvermindering te stimuleren. Hierbij zal lering worden getrokken uit de ervaringen van andere domeinen.

In de praktijk van het goederenvervoer (bij het bezoeken van sectorbijeenkomsten) blijkt dat veel bedrijven de toezichtlast, qua hoeveelheid inspecties, wel mee vinden vallen. Men vindt wel dat de overheid met name de 'bad guys' eruit moet pikken, dus effectiever toezicht moet houden. Ook is het wel prettig als toezichthouders op een zelfde manier opereren.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Bij de weginspecties zijn maatregelen genomen om de planningen af te stemmen (zoals tussen IVW en KLPD). Met de integrale transportcontroles die vanuit de regionale politie worden georganiseerd tezamen met rijksinspecties, is er een betere samenwerking en zo

één integrale controle naar vervoerders. Op het gebied van bedrijfsinspecties wordt tussen IVW en Douane een project uitgevoerd in het kader van systeemtoezicht.

- *Frontoffice*. Sinds 16 januari 2008 is er een inspectieloket.nl/wegvervoer gerealiseerd. Vragen via mail en telefoon worden hier afgehandeld. Ook wordt de sector middels berichten op de hoogte gehouden van ontwikkelingen.
- *Houding en werkwijze*. Uit de ervaringen die inspecteurs op doen bij het meer samenwerken in inspecties worden leerpunten gehaald voor betere uitvoering. Dit sluit aan op de kwalitatieve aspecten waar bedrijven om vragen.
- *Samenwerking met andere overheden*. Bewust is in beginsel de samenwerking met gemeenten buiten de scope van dit domein gehouden. In de loop van 2009 zal dit nader verkend worden. Wel zijn in de taxisector per regio handhavingsplatforms actief met IVW, regiopolitie, belastingdienst en in wisselende samenstelling ook gemeenten, UWV, SIOD, OM, KMAR, e.a. Verder is er overleg voor informatieuitwisseling en afstemming (bv. voor gezamenlijke bedrijfsonderzoeken). Daarnaast is er op projectmatige basis samenwerking in interventieteams.
- *ICT*. Binnen het domein is gegevensuitwisseling tussen diensten essentieel om effectiever toezicht te houden. Daartoe loopt al enige tijd een pilot, het Digitaal Dossier. De technische en juridische implicaties hiervan worden nu opgepakt.

Effecten tot nu toe

In het Jaarplan 2008 staat een beoogde toezichtslast reductie van 7% genoemd. Door afstemming en (het beginnen met) gericht inspecteren zal dit jaar de toezichtlast gereduceerd worden.

De sector vraagt daarnaast met name om effectiever toezicht. Binnen het domein wordt gewerkt aan geïntegreerde risicoanalyses, dat wil zeggen analyses die tezamen met partijen voor en met een specifieke doelgroep wordt gemaakt. De uitvoering van deze risicoanalyses zullen hun effect in 2009 hebben.

Vervolg

In een ambitiesdocument hebben partijen aangegeven in 2011 een aantal gezamenlijke doelen te hebben bereikt. Los van het realiseren van concrete producten gaat het hier met name om de manier van (samen)werken. Naast specifieke projecten die worden uitgevoerd, zal de samenwerking ook meer bestendig worden in de processen van iedere organisatie. Daarnaast zal meer thematisch in 2009 gekeken worden welke toezichtlastvermindering bereikt kan worden in samenspraak met de sector.

8. Vervoer over water

Uitkomst meting toezichtlasten

De kwantitatieve last is niet groot en individuele inspecties scoren goed (7,7), maar het totale beeld toont toch kritiek op deskundigheid, houding en gedrag en proportionaliteit van maatregelen. Op sommige aspecten vindt men teveel inspectiediensten actief, men wil coördinerende toezichthouders per aspect. Ongeveer 37% van het toezicht wordt uitgeoefend door rijksinspecties en 49% door de Douane.

Het bedrijfsleven geeft inmiddels ook aan dat men niet zozeer last heeft van de feitelijke inspecties, als wel van procesverstoringen zoals wachttijden containers en turn-around tijden schepen. Nader onderzoek en overleg met de sector zal moeten uitwijzen aan welke maatregelen de meeste behoefte bestaat.

Het domein is om praktische redenen gesplitst in Zeehavens (Rotterdam en Amsterdam) en Binnenvaart.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken*. De inspecties vinden plaats op ladingseenheden, schepen en grensoverschrijdende personen. Het aantal inspectiebezoeken is daarbij geen relevante maat. Het gaat veeleer om coördinatie tussen de verschillende inspecties. Overigens waren er al minder dan twee bezoeken per jaar en vindt 80% van de inspecties plaats op lading (aan de wal, niet gericht op een bedrijf).
- *Front office en communicatie*. Er is een front office gekomen voor de binnenvaart. Voor de zeehavens komt er een andere vorm van samenwerking die beter aansluit bij de wensen van het bedrijfsleven. In de zeehavens zijn 4 clusters benoemd (lading, schepen, havenveiligheid,

grensbewaking). Per cluster is er een coördinerende toezichthouder t.b.v. informatieuitwisseling tussen toezichthouders, gezamenlijke inspectieprogramma's en gezamenlijke risicoanalyse. Alle andere activiteiten moeten passen binnen deze organisatievorm. De Douane coördineert het toezicht op de lading en werkt samen met de VWA, IVW, etc. De havenmeester coördineert het toezicht op voor schepen en havenveiligheid. Het grenstoezicht op personen wordt gecoördineerd door de Zeehavenpolitie (Rotterdam) resp. de Koninklijke Marechaussee (Amsterdam).

In 2008 is een gezamenlijk jaarplan Vervoer over Water uitgebracht.

Voor Zeehavens komt er eind 2008 een site op www.inspectieloket.nl. Binnenvaart zal naar verwachting begin 2009 volgen.

- *Samenwerking tussen inspecties.* Voor de binnenvaart is er een gemeenschappelijk inspectieprogramma, gebaseerd op een gezamenlijke risicoanalyse, op basis van gedeelde informatie. De betrokken toezichthouders KLPD, Zeehavenpolitie, RWS, IVW en de havenbedrijven van Rotterdam en Amsterdam hebben afspraken gemaakt over de ontwikkeling van het toezicht, en hiervoor capaciteit beschikbaar gesteld. Bestaande structuren en samenwerkingsprojecten worden onder de vlag van het frontoffice geplaatst, en toegespitst op de afgesproken doelen t.a.v. veiligheid, effectvergroting, lastenvermindering, tevredenheid van de branche en efficiencyverbetering.
Bij zeehavens vinden soortgelijke ontwikkelingen plaats, maar dan per aspect onder leiding van de betrokken coördinerend toezichthouders. Het Directeurenoverleg Zeehavens onder voorzitterschap van de IVW bewaakt de samenhang van het geheel. Onder leiding van de Douane is door de bij lading betrokken toezichthouders in 2008 een convenant gesloten waarin de samenwerking wordt bekrachtigd en is aangegeven welke doelen nagestreefd worden. Onder leiding van de havenmeesters zal eind 2008 ook door de bij de zeeschepen betrokken toezichthouders een dergelijk convenant worden gesloten.
- *Taakoverdracht.* IVW heeft inspecties op zeeschepen overgenomen van VROM en AI (1^e lijnstoezicht). Op korte termijn zullen bevoegdheden ten aanzien van milieuinspecties op zeeschepen door de IVW worden overgedragen aan de havenmeesters. Hiermee wordt voorkomen dat de IVW schepen moet bezoeken waar de havenmeester reeds aan boord geweest is.
Onder leiding van de coördinerende toezichthouders worden de verdere mogelijkheden verkend, bv. in de vorm van het huisarts-specialistmodel: een generalistisch toezichthouder schakelt zonodig de specialisten per vakgebied in. Hiervoor is geen formele overdracht van bevoegdheden nodig.
- *ICT.* Experimenten op het gebied van ICT-hulpmiddelen ter verbetering van informatieuitwisseling zijn gestart.

Effecten tot nu toe

De havenbedrijven zijn tevreden over de aanpak met coördinerende toezichthouders. Een belangrijke wens is een reductie van de grote papierstromen die met het toezicht te maken hebben.

Vervolg

Verdere concrete resultaten in de zeehavens zijn begin 2009 te verwachten in de vorm van meer afgestemde inspectieprogramma's, betere informatiedeling en gezamenlijke targeting. Vervolgens wordt verder gewerkt aan gezamenlijke risico-analyse en verdere taakoverdracht.

In de Binnenvaart wordt in 2009 gewerkt aan de realisatie van het in 2008 opgemaakte streefbeeld voor het toezicht, waarbij o.a. wordt gewerkt aan gezamenlijke risicoanalyses, systeemtoezicht, communicatie en ICT.

9. Railvervoer

Uitkomst meting toezichtlasten

In dit domein is een lichtere vorm van bevraging gehouden. Daaruit blijkt dat de administratieve toezichtlasten beperkt zijn, en dat er geen behoefte is aan één loket. Algemene punten waarop wel verbetering van het toezicht gewenst is: verbetering van de taakafbakening en het optreden van de AI, KLPD en IVW na een ongeval, en harmonisering van informatiestromen tussen bedrijven en de toezichthouders.

Het toezicht wordt voor het overgrote deel uitgeoefend door rijksinspecties.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Een maximum van twee inspecties per jaar is niet van toepassing, aangezien dit domein geen MKB-bedrijven kent.
- *Front office en communicatie.* In overleg met de branches is besloten om geen front office in te richten.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* Een gemeenschappelijk jaarplan is hier niet nodig; een lichtere vorm van afstemming volstaat. Risicoanalyse wordt toegepast per inspectie.
- *Overleg IVW-AI, overleg IVW-AI-OVV-KLPD over afbakening van taken bij onderzoek van ongevallen op het spoor.* De samenwerkingsovereenkomst tussen IVW-OVV is gereed. Het bestaande convenant IVW-KLPD blijkt na toetsing niet herzien te hoeven worden. Bestaande afspraken tussen IVW-AI met betrekking tot gezamenlijke projecten en het gezamenlijk onderzoek van ongevallen voldoen.
- *Samenwerking met andere landelijke toezichthouders.* De rijksinspecties werken ook samen met het KLPD.

Vervolg

Naar verwachting worden de werkzaamheden in dit domein voor het einde van het jaar van 2009 afgerond met het medebevoegd maken van IVW met betrekking tot aanrijdgevaar bij werkzaamheden aan het spoor. Uit de aansluitende eindrapportage zal blijken dat zodanige resultaten zijn geboekt, dat railvervoer niet langer beschouwd hoeft te worden als domein met een vernieuwingsopgave.

Industrie

Karakteristiek van deze domeinen

Zowel MKB als grote bedrijven. Rijksinspecties zijn alleen bij nucleaire industrie en buisleidingen de belangrijkste toezichthouders, voor de overige domeinen is dat de provincie (grote bedrijven) of de gemeente. Het toezicht is gericht op de naleving van branchespecifieke regels en algemene regels zoals arbeidsomstandigheden, milieu en bouw.

Veranderopgave

Verbetering van houding, deskundigheid, selectiviteit (gerichte bestrijding illegaliteit, toepassing systeemtoezicht), communicatie en nalevingshulp. Reductie van toezichtlast voor MKB, o.a. door maximaal 2 reguliere inspectiebezoeken per jaar vanuit het rijk.

10. Delfstofwinning

Uitkomst meting toezichtlasten

Sinds 2003 geldt voor de mijnbouwsector ook algemene wetgeving: arbo- en arbeidstijdenwetgeving, milieuwetgeving en warenwetgeving. Daardoor valt de branche onder meer toezichthouders dan voorheen. Het is de rijksinspecties in dit domein gelukt om een verregaande vorm van samenwerking te realiseren: SodM fungeert als integraal toezichthouder voor mijnbouwwerken op land en op zee. Iedere 3 jaar wordt onderzocht hoe de branche het toezicht ervaart. De uitkomsten van het laatste onderzoek (2007) waren zeer positief: geen last van het toezicht, waardering voor de houding, deskundigheid en open communicatie vanuit SodM. Er zijn geen echte knelpunten.

Gerealiseerde maatregelen

- *Front office en communicatie.* SodM is integraal toezichthouder. Wat communicatie betreft worden alle inspectieprojecten in de voorbereidingsfase en na afloop toegelicht aan de branche, en gepubliceerd op de eigen website en/of in kwartaalsnieuwsbrieven.
- *Houding en werkwijze.* Er is continu aandacht voor verbetering van houding en werkwijze, toepassen van nalevingshulp waar nodig en gewenst, benaderen vanuit vertrouwen (high trust) en oog voor bedrijfsvoering. Intercollegiale toetsing verankert de kwaliteit en continuïteit.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties en andere landelijke toezichthouders.* SodM heeft samenwerkingsovereenkomsten met een groot aantal toezichthouders. Het gaat meestal om een vorm van 'onderaanneming' of 'regie'. Zo wordt met IVW, NEA en NMA/Energiekamer één aanspreekpunt aangewezen, wordt tegelijkertijd op locatie geïnspecteerd, wordt gemeenschappelijk gebruik gemaakt van faciliteiten en wordt één rapport opgesteld. Risicogestuurd toezicht is naast systeemtoezicht en integraal toezicht een essentieel onderdeel

van SodM's handhavingsmodel. In samenspraak met de industrie is een integrale risicoanalyse opgesteld en het document 'Strategie en programma 2007-2011' (goedgekeurd door de ministers van EZ, SZW en VROM).

- *ICT.* SodM is inzake ICT-aangelegenheden sterk afhankelijk van EZ. Het staat nog te bezien hoe generieke applicaties, ontwikkeld door programma e-inspecties, ingepast zullen worden.
- *Taakoverdracht.* VROM, SZW en VWS hebben de SodM formeel aangewezen als toezichthouder voor specifieke taken. Bij de andere samenwerkingsvormen wordt regelmatig onderzocht of een opwaardering mogelijk is naar mandatering van taak en bevoegdheid. Taakoverdracht blijkt uit de jarenlange ervaring van SodM namelijk de efficiëntste aanpak te zijn, die ook het makkelijkste leidt tot het beoogde eenduidige optreden van de overheid.

Effecten tot nu toe

De branche beoordeelt de relatie met SodM als goed en ervaart de communicatie als adequaat en open. Het gebruik van taakoverdracht spreekt aan, omdat de overheid daardoor meer eenduidig optreedt en minder toezichtlast veroorzaakt. Verder is er een flinke reductie bereikt in de administratieve lasten rond technische beschikkingen voor het offshore gebruik en/of lozen van chemicaliën. Deze vergunningen golden voor een jaar, maar voortaan geeft SodM ze uit voor een periode van drie jaar. Bovendien is het één gebundelde vergunning per onderneming.

Vervolg

Voor 2009 en daaropvolgende jaren zullen de werkzaamheden in dit domein vooral in het teken staan van actualisering van de bestaande taakoverdracht overeenkomstig het programma Vernieuwing Toezicht. Bij samenwerkingsvormen zoals onderaanneming of regie wordt zoveel mogelijk toegewerkt naar taakoverdracht. De inspectietaken worden zodanig uitgevoerd, dat delfstofwinning niet langer beschouwd hoeft te worden als domein met een vernieuwingsopgave.

11. Chemische industrie

Uitkomst meting toezichtlasten

Toezicht wordt door de bedrijven als nuttig ervaren, mits efficiënt en zinvol uitgevoerd. Gemiddeld worden de inspecties beoordeeld met het cijfer 7. Er is geen probleem met de hoeveelheid toezicht, maar wel met vijf aspecten van de kwaliteit van het toezicht: focus (selectiever werken en aansluiten bij interne managementsystemen van de bedrijven), professionaliteit (deskundigheid, duidelijke communicatie en adequate terugkoppeling aan het bedrijf), informatievragen (niet dubbel of onnodig gedetailleerd), gelijk speelveld (landelijke uniformiteit), overheid met één gezicht (eensluitend standpunt bij verschillende toezichthouders, eenduidige klachten- en meldingenprocedure). Ongeveer 11% van het toezicht op grote chemiebedrijven wordt uitgeoefend door rijksinspecties; het meeste toezicht komt vanuit de provincie.

De afzonderlijke lastenmeting bij de kleinere chemische bedrijven toont dat er nauwelijks sprake is van toezichtlast. Wel is er behoefte aan nalevingshulp (informatie over de wettelijke eisen) en aan verbetering van de deskundigheid bij gemeentelijke toezichthouders inzake de Wet Milieubeheer.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Twee bezoeken per jaar is niet relevant voor het domein zoals het nu gedefinieerd is (grote bedrijven die basischemicaliën maken).
- *Front office en communicatie.* Er is voor dit domein een website onder www.inspectieloket.nl. De branche blijkt geen behoefte te hebben aan een verder uitgewerkt centraal aanspreekpunt.
- *Houding en werkwijze.* In samenwerking met de provincies en de branche wordt geïnventariseerd welke vorming en opleiding nodig is. Er wordt een leerlijn systeemtoezicht ontwikkeld.
- *Samenwerking tussen toezichthouders.* Er is één coördinatiepunt bij de overheid voor ieder groot chemiebedrijf. Bij DCMR (provincie Zuid-Holland) zal dit grotendeels eind dit jaar zijn gerealiseerd. DCMR houdt toezicht op 55 van de 120 grote chemiebedrijven. De andere provincies volgen. Intentieverklaring van de belangrijkste handhavingspartners (VI, AI, Unie van waterschappen, provincies, VWA, IVW, NEA en Rijkswaterstaat) om toezicht te vernieuwen binnen de domeinen Chemie en Afval.
- *Uitvoering van diverse pilots bij grote chemiebedrijven (Thermphos, Akzo, Chemelot), waarin aandacht voor systeemtoezicht, uitwisseling van kennis en informatie, (signaal)toezicht door de betrokken toezichthoudende instanties, uitvoeren risicoanalyses, opstellen van toezichtsplannen, ICT voorzieningen etc. Voor het Limburgse bedrijventerrein Chemelot (54 chemische bedrijven)*

bv. stemmen de toezichthouders hun werkzaamheden onderling af. Het inspectieloket wordt bememd door de provincie en zorgt voor coördinatie met de AI, VI, de gemeente en het waterschap. De toezichtlast is 16% gedaald.

Overzicht van de door de verschillende overheden gehanteerde risicomethodieken en voorbereiding van een handreiking risicoanalyses. Voor systeemtoezicht zijn diverse instrumenten ontwikkeld: een analyse van kansen en knelpunten, een afwegingskader voor toezichthouders en een groeimodel voor de inzet van systeemtoezicht naar gelang de mate waarin een bedrijf de regel naleving zelf bewaakt. Er is een checklist op internet waarmee bedrijven zelf kunnen nagaan in hoeverre hun eigen kwaliteitsbewaking geschikt is als basis voor systeemtoezicht.

Vanaf 2008 gezamenlijk jaarplan van de diverse toezichthouders. Gemeenschappelijk werkkader voor de samenwerkende toezichthouders.

- *ICT*. In één pilot is onder meer onderzocht in hoeverre de toepassing van generieke ICT voorzieningen zoals de GIR effectief is. Ter ondersteuning van het coördinatiepunt bij DCMR wordt gebruik gemaakt van de ICT faciliteit GIR.
- *Taakoverdracht*. Controletaken overgedragen tussen rijksinspecties gevaarlijke stoffen (regelgeving EU-REACH).

Effecten tot nu toe

De pilots leren dat samenwerking tussen de overheden onderling en met het bedrijf steeds meer vanzelfsprekend wordt. Daardoor groeit het onderlinge vertrouwen en de effectiviteit van het toezicht en vermindert de toezichtlast. Met name de provincies tonen zich steeds meer bereid om te komen tot vergaande implementatie van de leerpunten die Vernieuwing Toezicht aanreikt. De branchevereniging VNCI is tevreden met de acties voor verbetering van het toezicht, en hoopt dat de overheid deze inzet lang genoeg volhoudt om de resultaten te behalen waarvoor nu allerlei aanzetten zijn gedaan. De VNCI hecht grote waarde aan actieve deelname van het OM, vooral m.b.t. systeemtoezicht.

Vervolg

De branche is betrokken bij de vervolgacties en het eindbeeld. Het kabinet heeft in zijn reactie op het advies van de commissie Mans aangegeven hoe het toezicht en de handhaving van de VROM-regelgeving verbeterd kunnen worden (onder meer door de instelling van regionale omgevingsdiensten). Het is belangrijk dat bij de vervolgacties op de kabinetsreactie gebruik wordt gemaakt van de ervaringen en de resultaten in de domeinen Chemie en Afval van de inspecties en de branche. Deze zullen actief worden ingebracht.

12. Afvalverwerking

Uitkomst meting toezichtlasten

Toezicht wordt door de bedrijven als nuttig ervaren, mits efficiënt en zinvol uitgevoerd. Er is relatief weinig overlap tussen de controles. De kwantitatieve toezichtlast wordt als acceptabel beoordeeld, behoudens incidentele ongunstige uitzonderingen. Branches vragen niet om minder toezicht, maar om beter toezicht en in het bijzonder om gerichte aanpak van illegaliteit, meer risicogericht werken en gelijk speelveld door meer uniformiteit in toezicht. Daarnaast hecht de branche waarde aan efficiëntere methoden, met name systeemtoezicht, verbetering deskundigheid en houding en betere samenwerking tussen toezichtinstanties. Ongeveer 42% van het toezicht wordt uitgeoefend door rijksinspecties; de provincie is de grootste toezichthouder.

Resultaten tot nu toe

- *Aantal inspectiebezoeken*: er waren al minder dan twee bezoeken per jaar vanuit het rijk voor de afvalverwerking.
- *Front office en communicatie*. Er is voor dit domein een website onder www.inspectieloket.nl. De branche blijkt geen behoefte te hebben aan een verder uitgewerkt centraal aanspreekpunt.
- *Houding en werkwijze*. Eerste oriëntatie op verbetering van nalevingshulp (aanvullend op "Antwoord voor bedrijven"). In samenwerking met de provincies en de branche wordt geïnventariseerd welke vorming en opleiding nodig is. Er wordt een leerlijn systeemtoezicht ontwikkeld.
- *Samenwerking tussen toezichthouders*. Intentieverklaring van de belangrijkste handhavingpartners (VI, AI, Unie van waterschappen, provincies, VWA, IVW, NEA en Rijkswaterstaat) om toezicht te vernieuwen binnen de domeinen Chemie en Afval.

Samenwerkingsverbanden op regionaal niveau bij enkele grote afvalbedrijven met toezichtlastproblematiek.

Uitvoering van diverse pilots bij grote afvalverwerkende bedrijven (Essent Wijster, VAR, ATM en Twence) waarin aandacht voor systeemtoezicht, (verbeteren van de) samenwerking tussen de diverse handhavingpartners en het bedrijf, uitwisseling van kennis en informatie, uitvoeren risicoanalyses, opstellen van toezichtsplannen, ICT voorzieningen etc.

Gerichter bestrijden van illegaliteit: structureel overleg met brancheorganisaties, en in de autodemontagesector verkenningen voor een aanpak.

Overzicht van de door de verschillende overheden gehanteerde risicomethodieken en voorbereiding van een handreiking risicoanalyses. Voor systeemtoezicht zijn diverse instrumenten ontwikkeld: een analyse van kansen en knelpunten, een afwegingskader voor toezichthouders en een groeimodel voor de inzet van systeemtoezicht naar gelang de mate waarin een bedrijf de regelgeving zelf bewaakt. Er is een checklist op internet waarmee bedrijven zelf kunnen nagaan in hoeverre hun eigen kwaliteitsbewaking geschikt is als basis voor systeemtoezicht.

Verbeteren uniformiteit door het aanwijzen van branchemanagers en het vormen van toezichtspools (autodemontagesector).

Minder hercontroles door vereenvoudiging van werkwijze.

Overleg met de Metaal Recycling Federatie en met de autodemontagebranche over het gebruik van een branchekeurmerk bij toezicht.

Vanaf 2008 gezamenlijk jaarplan van de diverse toezichthouders.

Effecten tot nu toe

De pilots leren dat samenwerking tussen de overheden onderling en met het bedrijf steeds meer vanzelfsprekend wordt. Daardoor groeit het onderlinge vertrouwen en de effectiviteit van het toezicht en vermindert de toezichtlast. Zo is door een vereenvoudiging in werkwijze het aantal hercontroles verminderd.

De brancheorganisaties zijn tevreden met de acties voor verbetering van het toezicht, en hopen dat de overheid deze inzet lang genoeg volhoudt om de resultaten te behalen waarvoor nu allerlei aanzetten zijn gedaan. Men hecht grote waarde aan actieve deelname van het OM (vooral m.b.t. systeemtoezicht), aan verdere gerichte aanpak van illegaliteit en aan de betrokkenheid van de gemeenten.

Vervolg

Zie Chemie.

13. Bouwnijverheid, en 14. Houtverwerkende Industrie

Meting toezichtlasten

Het bedrijfsleven in de bouwnijverheid blijkt geen behoefte te hebben aan een meting van toezichtlasten. Wel aan verbetering van het toezicht, vooral om die effectiever te maken tegen slechte nalevers van de regelgeving m.b.t. bouwwerkzaamheden (oneerlijke concurrentie) en om meer samenwerking te krijgen tussen rijk en gemeente. Het meeste toezicht komt vanuit de gemeenten.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Er waren al minder dan twee bezoeken per jaar vanuit het rijk.
- *Front office en communicatie.* Er is een front office voor dit domein, met centraal telefoonnummer en een website onder www.inspectieloket.nl. Tevens is er een meldpunt voor voorgenomen projectmatige onderzoeken, zodat de rijksinspecties deze kunnen afstemmen. De AI werkt voor alle doelgroepen aan de mogelijkheden om alle meldingen (o.a. klachten en ongevallen, asbestmeldingen en bouwprocesmeldingen) digitaal via internet aan de AI te zenden. Dit leidt tot lastenverlaging voor het bedrijfsleven en tot betere informatie voor toezicht en inspecties.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* Gezamenlijk jaarplan is gerealiseerd. Er is in dit domein geen aanleiding voor een rijksbrede risicoanalyse. Er zijn samenwerkingsconvenanten met VWA (Tabakswet) en IVW m.b.t. spoorbaanwerk. De AI is de rijksinspectie die verreweg het meeste met deze domeinen te maken heeft, vandaar dat het domeinbeleid nagenoeg samenvalt met het sectorbeleid van de AI.
- *Samenwerking met andere overheden.* In Ede, Enschede en Sluis lopen pilots die in de loop van 2008 kunnen worden afgesloten. Er lopen voorts contacten met Eindhoven en Rotterdam. In de samenwerking wordt gewerkt met signaallijsten (*oog, oor*) die door gemeentelijke inspecteurs

worden meegenomen. De volgende stap is het gezamenlijk vaststellen van risicovolle bedrijven en de goede en slecht nalevende bedrijven. Deze uitwisseling zal veel bijdragen aan selectiever optreden.

- In de pilots is het belang gesignaleerd het toezicht op de asbestverwijdering te verbeteren door uitwisseling van informatie over asbestverwijdering in relatie tot sloopwerkzaamheden
- *Taakoverdracht*. De VWA heeft de controles op het rookverbod overgedragen aan de AI (betreft een signaalmonitor).

Effecten tot nu toe

Betere informatie-uitwisseling tussen rijksinspecties en gemeentelijke inspecties zal vooral de effectiviteit en selectiviteit van het toezicht ten goede komen.

Vervolg

De pilots in Ede, Enschede en Sluis worden omgezet in een structurele samenwerking.

In de houtverwerkende industrie hebben ondernemers niet zozeer last van het toezicht, als wel van regelgeving. Voor de rest lijkt de situatie sterk op die in de het toezichtdomein bouw. Daarom worden maatregelen om het toezicht te verbeteren gecombineerd voor beide domeinen (zie boven).

15. Metaalindustrie en 16. Overige industrie

Uitkomst meting toezichtlasten

In het subdomein Papier en karton is een lastenmeting gehouden, waarvan de uitkomsten gelijkenis vertonen met de meting in de metaalsector. De jaarlijkse kwantitatieve lasten in de sector zijn relatief laag. Daarentegen is er sterke behoefte aan verbetering van het toezicht, vooral wat betreft de deskundigheid en houding van de inspecteur, de werkwijze en de proportionaliteit van de maatregelen. In veel gevallen wordt door de toezichthouder de nadruk gelegd op de zaken die niet in orde zijn, terwijl juist veel behoefte is aan een goed advies over hoe de zaken dan wel op orde te krijgen. Verder zou de inspecteur meer kennis moeten hebben van praktische uitvoerbaarheid. Het domein overige industrie kent vijf subdomeinen Glas, keramiek en betonproducten; Papier en karton; Kunststof en rubber; Energie; en Kleding/leer en textiel.

De situatie in de metaal en de overige industrie lijkt veel op de situatie van de bouw en houtindustrie. Er wordt een vergelijkbare aanpak gehanteerd.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken*. Er waren al niet meer dan twee reguliere rijksinspecties per jaar.
- *Front office en communicatie*. Er is voor de metaalindustrie een front office, met centraal telefoonnummer en een website onder www.inspectieloket.nl. tevens is er een meldpunt voor voorgenomen projectmatige onderzoeken, zodat de rijksinspecties deze kunnen afstemmen. De AI werkt voor alle doelgroepen aan mogelijkheden om alle meldingen (o.a. klachten en ongevallen) digitaal via internet aan de AI te zeggen. Dit leidt tot lastenverlaging voor het bedrijfsleven en tot betere informatie voor toezicht en inspecties. De front offices Glas, keramiek en betonproducten, Papier en karton, Kunststof en rubber, Energie, Kleding/leer en textiel zullen in de branche-aanpak van de AI geïntegreerd worden.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties*. Ook hier valt het domeinbeleid nagenoeg samen met het sectorbeleid van de AI.
- *Samenwerking met andere overheden*. In deze domeinen biedt de samenwerking met gemeenten mogelijkheden voor betere selectiviteit en daardoor lastenvermindering voor goede bedrijven. Daarvoor zijn initiële contacten gelegd met de gemeenten Hogeveen, Enschede, Eindhoven en Rotterdam.

17. Nucleaire industrie

Uitkomsten meting toezichtlasten

De gemiddelde beoordeling van alle inspecties is 7,8. Wel zijn er ergernissen, zoals de verschillende werkwijze van de toezichthouders en de stapeling van toezicht (meerdere kleine spelers). De belangrijkste aanbevelingen zijn verbetering van professionaliteit en een goede uitwisseling van

gegevens tussen inspectiediensten. Het toezicht wordt voor 56% uitgevoerd door internationale inspecties (IAEA en Euratom), voor 37% door de Kernfysische Dienst (KFD) en voor 7% door andere toezichthouders. De verhouding toezichtlasten door rijksinspecties en overige inspecties op nationaal niveau is 85/15. De nucleaire industrie kent 10 bedrijven, verspreid over 5 locaties (Petten, Borssele, Almelo, Delft en Dodewaard).

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Het maximum aantal van twee inspecties per jaar is niet van toepassing (geen MKB, bovendien onwenselijk vanwege de hoge veiligheidseisen en de zware internationale toezichtcomponent).
- *Front office en communicatie.* Er is voor dit domein een website onder www.inspectieloket.nl. In Petten is een front office afgerond.
- *Houding en werkwijze.* Verbetering van professionaliteit heeft structurele aandacht van de inspectiediensten.
- *Samenwerking tussen toezichthouders.* De front office Petten geeft vorm aan de samenwerking tussen toezichthouders (KFD, VI, gemeente en Milieudienst Kop van Noord-Holland) onder coördinatie van laatstgenoemde dienst. Daarbij is efficiënte uitwisseling van informatie die onder de WOB valt inmiddels mogelijk via een samenwerkruimte op Rijksweb, beheerd door de milieudienst. Voor Borssele wordt gewerkt aan een vergelijkbare samenwerkingsvorm als in Petten, en Almelo is bereid dezelfde opzet te volgen. De overige onderzoekslocaties hebben door hun omvang of aantal bedrijven geen behoefte aan zo'n aanpak. Inmiddels werkt het domein met gezamenlijke jaarplannen. Er wordt gewerkt aan meerjarenprogrammering en gezamenlijke inspectierapportages.

Effecten tot nu toe

De samenwerking tussen toezichthouders in Petten voldoet aan de behoeften van het bedrijfsleven. Verder merken bedrijven dat de toezichthouders structurele aandacht geven aan de professionaliteit van de inspecteurs.

Vervolg

Er wordt nog samenwerkingsafspraken gemaakt tussen toezichthouders in Borssele en Almelo, op vergelijkbare manier als in Petten. Dit zal naar verwachting in 2009 zijn beslag krijgen.

18. Buisleidingen

Uitkomst meting toezichtlasten

Een Toezichtlastmeting heeft in het domein buisleidingen nog geen zin omdat de regelgeving op dat terrein pas in 2009 ingaat. Het domein kent alleen grote bedrijven: Gasunie, Shell, BP, DSM, en het toezicht wordt grotendeels uitgeoefend door rijksinspecties.

Maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Een maximum van twee inspecties per jaar is niet van toepassing (geen MKB).
- *Samenwerking tussen toezichthouders.* Het toezichtsarrangement voor dit domein is gereed en voorziet in samenwerking tussen met de toezichthouders en de toepassing van systeemtoezicht. De jaarplannen van de toezichtpartners worden in 2009 afgestemd en er wordt een gezamenlijke risicoanalyse ontwikkeld. Ook wordt hiervoor een streefbeeld ontwikkeld voor de verdere vorm die de samenwerking zou moeten krijgen.
- *ICT.* Inventarisering van behoefte aan ICT-voorzieningen wordt in samenhang met de ontwikkeling van de GIR bekeken (1^e kwartaal 2009).

Een belangrijke wens van de branche is landelijke stroomlijning van vergunningprocedures. Hiervoor loopt een interdepartementale pilot Concernloket Gasunie, gezamenlijk loket van overheden in de provincie Groningen die betrokken zijn bij vergunningverlening aan en toezicht op de Gasunie. Regiegroep Regeldruk is trekker van het project, met inbreng vanuit VROM en de Inspectieraad. In 2009 wordt het concernloket geëvalueerd en desgewenst structureel gemaakt.

Verwachte effecten

De toezichtlast voor het bedrijfsleven zal tot een minimum beperkt blijven, doordat het toezicht vanaf het begin gecoördineerd wordt ingericht en gaat werken met moderne methoden (systeemtoezicht, selectiviteit, risicogericht).

Publieke domeinen

Karakteristiek van deze domeinen en ketens

Het toezicht is gericht op instellingen met een publieke functie (en in de kinderopvang op ondernemers). Het meeste toezicht komt vanuit de rijksinspecties vanuit een functie als oog en oor van de minister. Onderzoek naar de kwaliteit van publieke dienstverlening staat dus voorop, hoewel ook hier toezicht wordt gehouden op de naleving van algemene regels (zoals arbeidsomstandigheden, milieu, bouw).

Veranderopgave

Verhoging van kwaliteit en effectiviteit, o.a. door samenwerking. Reductie van toezichtlast is hier geen doel, zeker niet in de vorm van minder inspectiebezoeken (de maatschappelijke trend is eerder een intensivering van het toezicht op publieke domeinen). Niettemin zal samenwerking tevens leiden tot vermindering van onnodige toezichtlasten.

19. Integraal toezicht jeugdzaken

In Integraal Toezicht Jeugdzaken (ITJ) werken vijf inspecties samen: de IGZ, IvhO, IJZ, IOOV en IWI. Het toezicht is gericht op de verbetering van de samenwerking van lokale en regionale voorzieningen voor jeugdigen van – 9 maanden tot 23 jaar. Binnen ITJ werken de samenwerkende inspecties niet vanuit afzonderlijke sectorale, organisatiegebonden invalshoeken maar volgens een integrale werkwijze waarbij de jeugdige centraal staat. De veranderingen in dit domein zijn voortgekomen uit de behoefte om het toezicht effectiever en sluitend te maken. Reductie van toezichtlast speelde hierbij geen wezenlijke rol.

Maatschappelijke problemen rond jeugd in een gemeente of een wijk zijn het vertrekpunt voor toezicht. Het gaat dan bijvoorbeeld om jeugdwerkloosheid, kindermishandeling of jeugdcriminaliteit. De onderzoeken richten zich op de effectiviteit van de samenwerking van de voorzieningen die een rol spelen bij het voorkomen en oplossen van problemen. De onderzoeken worden uitgevoerd in meerdere gemeenten, geselecteerd op basis van een risicoanalyse.

ITJ krijgt een rol in het toezicht op de Centra voor Jeugd en Gezin (CJG's). Er wordt, vooruitlopend op een wettelijke regeling van dit toezicht, een nieuw toetsingskader ontwikkeld voor de beoordeling van de samenwerking van alle betrokken instellingen op het gebied van jeugd in een gemeente. Het toetsingskader voorziet in een normenkader waarmee de kwaliteit van de samenwerking tussen betrokken partijen binnen en buiten het CJG kan worden beoordeeld. ITJ heeft werkbezoeken gebracht bij CJG's die reeds operationeel zijn, om een indicatie te krijgen van knelpunten en succesfactoren bij de totstandkoming ervan. Een nader onderzoek volgt in 2009.

Er is voor dit domein een front office, met centraal telefoonnummer en een website onder www.inspectieloket.nl.

20. Ziekenhuizen

Uitkomst meting toezichtlasten

Ongeveer 73% van het toezicht op de ziekenhuizen wordt uitgeoefend door rijksinspecties. De kwantitatieve toezichtlasten voor ziekenhuizen zijn gering: gemiddeld ongeveer 0,1% van hun budget. De kwaliteit van de inspecties wordt in algemene zin gewaardeerd met een 7,7. Reductie van toezichtlasten heeft vooral een kwalitatief karakter en moet zich onder meer richten op de deskundigheid, houding en werkwijze van de inspecteur en op informatieverzameling.

Om vermindering van bureaucratie en toezichtlasten te bereiken heeft de branche behoefte aan verbeteringen op de volgende terreinen:

- a. informatievraag op het gebied van prestatie-indicatoren en de informatievraag van andere (inspectie)diensten;
- b. informatievraag en samenloop op het gebied van visitaties en accreditaties;
- c. verbetering en afstemming van toezicht op het gebied van het voorkomen van crises en rampen;
- d. kwaliteit van inspecties;
- e. vergunningen voor ziekenhuisbouwgerelateerde zaken;
- f. erkenningen en visitaties voor (beroeps)opleidingen;
- g. inspecties ter voorkoming van legionella en andere watercontroles.

Resultaten tot nog toe

- *Aantal inspectiebezoeken.* Een maximum van twee reguliere inspecties per jaar is niet van toepassing in dit domein (geen MKB).
- *Front office.* Per 1 januari 2007 is een fysieke front office opgericht als onderdeel van het bredere IGZ-loket. De front office is een centraal aanspreekpunt voor vragen over de samenwerking tussen de betrokken rijksinspecties, en is toegankelijk voor alle Nederlandse ziekenhuizen, andere rijksinspecties, en natuurlijk de IGZ zelf. Via de front office communiceert de IGZ over samenwerkingsprojecten, mede namens de andere inspecties. Daarnaast vervult de front office een rol bij samenwerkingsprojecten tussen de IGZ en andere rijksinspecties. Er is voor dit domein een website onder www.inspectieloket.nl.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* Sinds 2006 voegen de vijf rijksinspecties hun jaarplannen bijeen, met steeds meer aandacht voor concrete gezamenlijke projecten en andere (politieke) ontwikkelingen waar de rijksinspecties bij zijn betrokken. Dit domein loopt voorop bij het maken van een verkenning naar de mogelijkheid van een gezamenlijke risicoanalyse. Er is gestart met een studie naar dwarsverbanden tussen datamateriaal van verschillende rijksinspecties met als basisvraag: wordt een (onderdeel van een) ziekenhuis dat door de IGZ wordt gezien als risicovol ook als risicovol beoordeeld door andere rijksinspecties, en andersom? De resultaten van deze studie vormen de basis voor verdere ontwikkeling van een gezamenlijke risicoanalyse. Zo blijken mankementen aan het helikopterplatform een indicatie te kunnen geven voor technische tekortkomingen in operatiekamers. De statistische samenhang tussen inspectieresultaten kan dan de basis worden voor een gezamenlijke planning van de rijksinspecties. VWA gebruikt deze samenhang voor selectie van ziekenhuizen voor nacontroles op (afdeling)keukens. Verder is er een gezamenlijk onderzoek gedaan van AI en IGZ naar de werkdruk van arts-assistenten. Dit onderzoek wordt op korte termijn afgerond.
- *Samenwerking met andere overheden.* Gezien de geringe relatie die er binnen dit domein bestaat tussen rijksinspecties en lagere overheden vindt er geen verdere uitwerking van dit onderdeel plaats in de komende jaren.
- *Taakoverdracht.* AI, IGZ en VI onderzoeken de mogelijkheid van taakoverdracht (controles op radioactieve materialen). Aan het einde van deze kabinetsperiode moet duidelijk zijn waar taakoverdracht kan plaatsvinden en wat deze dan concreet inhoudt.

Effecten tot nu toe

Ziekenhuizen merken dat rijksinspecties meer afgestemd werken door gezamenlijke themaonderzoeken en communicatie. Dat inspecties gezamenlijk (risico)objecten selecteren, zal men niet merken.

Vervolg

De branche is betrokken bij een eindbeeld met ambities en acties.

21. Zorginstellingen

Uitkomst meting toezichtlasten

De toezichtlasten in de 'care' sector (gehandicaptenzorg, verpleging en verzorging, en thuiszorg) blijken in euro's slechts een fractie (0,02%) van de beschikbare budgetten. Een reductie ervan in geld levert nauwelijks merkbaar resultaat op voor de zorginstellingen. De inspecties worden als nuttig ervaren en van goede kwaliteit. Wel is er behoefte aan verbeteringen van de communicatie/verslaglegging over inspecties en zouden de plannings duidelijker moeten worden. Ongeveer 87% van het toezicht wordt uitgeoefend door rijksinspecties.

Verbeterpunten zijn o.a. verbetering van de communicatie tussen inspecteur en instelling en verbetering van de verslaglegging door de inspecteur tot verduidelijking van het doel van de inspectie.

Resultaten tot nog toe

- *Aantal inspectiebezoeken.* Het maximum van twee inspecties per jaar is niet van toepassing (geen MKB).
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* De samenwerking krijgt gestalte binnen concrete samenwerkingsprojecten, met name tussen IGZ en de AI.
- *Samenwerking met andere overheden* Pilots met gemeenten worden overwogen (voornamelijk samenwerking met de brandweer).
- *Taakoverdracht* De mogelijkheden voor taakoverdracht worden nog onderzocht.

Effecten tot nu toe

De maatregelen die moeten leiden tot samenwerking, zoals gepresenteerd in het meetrapport over de toezichtlasten, worden momenteel uitgewerkt. Deze maatregelen moeten leiden tot concrete samenwerkingsprojecten.

Vervolg

- *Front office.* Besluitvorming over gewenste vormgeving van frontoffice moet nog plaatsvinden.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* Het nut van een gezamenlijk jaarplan wordt nog onderzocht, evenals taakoverdracht van bepaalde controles. Analyse van risico's krijgt vorm via prestatie-indicatoren. Nog geen plannen voor een gezamenlijke risicoanalyse. Voor deze sector ligt momenteel de nadruk op concrete samenwerkingsprojecten, met name tussen IGZ en AI.

22. Rampenbestrijding en crisisbeheersing

Uitkomst meting toezichtlasten

In dit domein is een lichtere vorm van bevraging gehouden. Daaruit blijkt dat het toezicht niet als last wordt ervaren. Het toezicht wordt grotendeels uitgeoefend door rijksinspecties. De samenwerking is vastgelegd in de (concept) Wet Veiligheidsregio's. De minister van BZK heeft een op rijksniveau coördinerende rol bij de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing. In het verlengde daarvan heeft de IOOV een coördinerende rol ten opzichte van de meest betrokken inspecties (VI, IVW, IGZ en AI).

Resultaten tot nog toe

- *Aantal inspectiebezoeken.* Het maximum van twee inspecties per jaar is niet van toepassing (geen MKB).
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* Er vinden gezamenlijke risicoanalyses plaats binnen het domein. Indien effectiever en efficiënter worden onderzoeksactiviteiten (zowel thematisch als incidentonderzoek) gezamenlijk uitgevoerd en gerapporteerd. De samenwerking tussen rijksinspecties bestaat uit afstemming, informatie-uitwisseling, kennisdeling en signalering.

Effecten

De betrokken organisaties hebben een eenduidig aanspreekpunt, dat de samenwerking tussen toezichthouders organiseert door informatie-uitwisseling, kennisdeling, signalering, afstemming, (eventueel) gezamenlijke onderzoeksactiviteiten en een gezamenlijke risicoanalyse.

Vervolg

Het kabinet zet zich de komende periode in voor een verdere verbetering van de organisatie van de politie, brandweer, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR), rampenbestrijding en crisisbeheersing (veiligheidsregio's). Een van de speerpunten is dat de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing eind 2009 op orde moet zijn. In de Eindrapportage Beleidsplan Crisisbeheersing 2004-2007 is onlangs aangegeven dat het toezicht zich de komende jaren zal richten op nationale aspecten van veiligheid.¹⁷ Zo zal de IOOV in 2009 samen met de andere betrokken inspecties een methodiek ontwikkelen voor een integrale risicoanalyse. In 2009 worden er op dit terrein nog de volgende activiteiten uitgevoerd: 'hoogwater en overstromingen' (i.s.m. IVW), 'griepdemonie' (i.s.m. IGZ) en 'civiel-militaire samenwerking' (i.s.m.

17 TK 2007-2008, 29 668, nr. 23.

Auditdienst Defensie). De inspectietaken binnen dit domein worden zodanig uitgevoerd, dat rampenbestrijding en crisisbeheersing niet langer beschouwd hoeft te worden als domein met een vernieuwingsopgave.

23. Sanctietoepassing

Uitkomst meting toezichtlasten

Het beeld uit deze meting is overwegend positief. De instellingen ervaren geen hoge toezichtlasten, en de inspecties scoren voldoende tot ruim voldoende op vrijwel alle belevingsfactoren. Wel is er behoefte aan meer onderlinge afstemming tussen inspecties, en samenwerking tussen de rijksinspectiediensten zoals gebeurde bij het onderzoek naar de brandveiligheid.

Gerealiseerde maatregelen

- *Front office en communicatie.* Er is een front office voor dit domein, met een website onder www.inspectieloket.nl.
- *Samenwerking tussen rijksinspecties.* De front office(LoketISt) heeft in het najaar van 2007 als proef het brandveiligheidsonderzoek bij justitiële inrichtingen ondersteund. Daardoor hadden de inrichtingen slechts met een instantie te maken bij de voorbereiding, de uitvoering en de nazorg van dit onderzoek. Tijdens de gezamenlijke inspecties waren inspecteurs van de ISt het aanspreekpunt. Verder is er een samenwerkingsconvenant tussen vier rijksinspecties. Bij grote gezamenlijke onderzoeken wordt een gemeenschappelijke risicoanalyse toegepast.

Effecten tot nu toe

Meer effectiviteit en eenduidigheid, minder toezichtlast.

Vervolg

Maximaal twee reguliere inspectiebezoeken per instelling vanuit de rijksinspecties, een bezoekeninformatiesysteem voor het registreren van voorgenomen en uitgevoerde toezichtactiviteiten, en mogelijk ook taakoverdracht. Deze vervolgstappen in afstemming en samenwerking tussen rijksinspectiediensten krijgen gestalte in een convenant (2009).

24. Kinderopvang

Uitkomst meting toezichtlasten

De kwantitatieve last is zeer laag, wel zijn er diverse kwalitatieve verbeterpunten. Bijna alle toezicht komt vanuit de GGD's en een klein deel van de gemeente. Het toezicht door de GGD richt zich vooral op de protocollen die ondernemers zelf hebben ontwikkeld; opvallend is dat de ondernemers deze vorm van toezicht te veel een papieren kwestie vinden. Ongeveer 3% van het toezicht wordt uitgeoefend door rijksinspecties; het tweedelijns toezicht op de kinderopvang is in 2008 overgedragen van de IWI naar de IvhO.

Gerealiseerde maatregelen

- *Aantal inspectiebezoeken.* Dit domein kende al (zeer veel) minder dan twee bezoeken vanuit de rijksinspecties.
- *Front office en communicatie.* De eenloket-functie komt bij de 30 GGD's in Nederland, waarbij GGD-Nederland de uniformiteit zal bewaken. In 2008 hebben de rijksinspecties (IvhO, AI, VI, VWA) een gezamenlijke folder uitgebracht aan alle locaties van kinderopvang, buitenschoolse opvang en gastouderopvang. De folder geeft op verzoek van de branche inzicht in de taken van de rijksinspecties en vermeldt per rijksinspectie het jaarwerkplan voor 2008.
- *Samenwerking tussen toezichthouders.* Sinds 2008 worden jaarplannen en rijkscontrolebezoeken (IvhO en VWA) onderling afgestemd waardoor stapeling van toezicht is teruggedrongen. GGD-Nederland heeft, in samenwerking met IvhO en VNG een opzet voor risicogestuurd toezicht in de kinderopvang uitgewerkt. Het toezicht wordt hierdoor efficiënter en uniformer. De GGD's en gemeenten zullen deze aanpak vanaf 2009 stapsgewijs gaan invoeren. In 2008 is gestart met samenwerkingspilots (Den Bosch en Delft) voor gezamenlijk inspecteren GGD, brandweer, bouw- en woningtoezicht. In 2009 worden deze pilots uitgebreid met een viertal gemeenten.

Inspectieraad

- *Taakoverdracht.* Op grond van een wetsvoorstel van OCW zal de IvhO geen afzonderlijke informatie meer hoeven vragen over voor- en vroegschoolse educatie. De GGD krijgt namelijk een signaalfunctie voor- en vroegschoolse educatie en actualiseert de basisinformatie daarover, en die komt ook beschikbaar voor de IvhO.
- *ICT.* In 2008 is een ICT-voorziening gebouwd voor informatie-uitwisseling tussen inspecties, GGD's en gemeenten. Hiermee wordt het toezichtproces geautomatiseerd dat loopt vanaf het GGD-inspectierapport naar gemeentelijke handhaving, gemeentelijk register en vervolgens naar jaarverantwoording gemeenten aan de IvhO. Dit legt de basis voor uniformer toezicht en minder toezichtlast voor de gemeenten in de verantwoording naar IvhO. De gefaseerde landelijke invoering van de voorziening start per 2009.

Vervolg

De branche is betrokken bij het opgestelde eindbeeld met ambities en acties.

Bijlage 4. Afkortingen

AI	Arbeidsinspectie
AID	Algemene Inspectie Dienst LNV
Arbo	Arbeidsomstandigheden
AT	Agentschap Telecom
BRZO	Besluit risico's zware ongevallen
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CJIB	Centraal Justitieel Incasso Bureau
CvdM	Commissariaat voor de Media
CPE	Stichting Controlebureau voor Pluimvee, Eieren en Eiproducten
ERR	Expertisecentrum Rechtspleging en Rechtshandhaving
EU	Europese Unie
EZ	Ministerie van Economische Zaken
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
GIR	Gemeenschappelijke Inspectieruimte
IGZ	Inspectie voor de Gezondheidszorg
IJZ	Inspectie Jeugdzorg
IOOV	Inspectie Openbare Orde en Veiligheid
IPO	Interprovinciaal Overleg
ISt	Inspectie voor de Sanctietoepassing
ITJ	Integraal Toezicht Jeugdzaken
IvhO	Inspectie van het Onderwijs
IWW	Inspectie Verkeer en Waterstaat
IWI	Inspectie Werk en Inkomen
KLPD	Korps landelijke politiediensten
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
LOM	Landelijk Overleg Milieuhandhaving
MKB	Midden- en Kleinbedrijf
OCW	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OM	Openbaar Ministerie
OVV	Onderzoekraad voor Veiligheid
OPTA	Onafhankelijke Post en Telecommunicatie Autoriteit
PD	Plantenziektkundige Dienst
RWS	Rijkswaterstaat
SodM	Staatstoezicht op de Mijnen
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VI	VROM-inspectie
VNCI	Vereniging van de Nederlandse chemische industrie
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRD	Vernieuwing Rijksdienst
VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht